

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

Foto: Sandels.

N:r 3

Mars

1946.

Pris 50 öre

Statist

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

Huvudkontor i Jönköping.

BRAND-, AVBROTTS-, ANSVARIGHETS-, CYKELGARANTI-, GLAS-, INBROTTS-, OLYCKSFALLS- OCH SJUK-, MOTORFORDONS- OCH TRAFIK-, RESGODS-, VATTENLEDNINGSSKADEFÖRSÄKRING

samt de kombinerade försäkringsformerna

Affärs-, Hem-, Fastighets- & Villaägareförsäkring

Våra ombud återfinnas lättast i
RIKSTELEFONKATALOGEN
— Blå delens första sida —

STOCKHOLM med förorter

A.-B. ARBETARNES TRYCKERI

Barnhusgatan 14 — STOCKHOLM
Tel. 10 22 76, 11 11 92 — Postg. 4739

Böcker — Tidskrifter — Blanketter

Minska Edra utgifter - köp hos oss!

Se här några exempel på våra priser:
Affärskuvert, 0:60 pr 100 st. Brevblock,
100 blad, 0:85. Helark, dubbla, pr 100
ark 1:75. Kortlåda med 100 kort och reg.,
4:85. Reservoirpennor, div. märken, rall.
priser. Snörpärmar, kvarto pr ds 3:80.

KONTORSLAGRET, G:la Brogatan 36.
Telefon 20 64 58.

AB ANDERSSON & HELLBERG

TRÄVARUAFFÄR **440070**
Götgatan 84

K. G. BERGHOLTZ & C:o KLOCKGJUTERI

Etabl. 1853

Tel. 10 72 90 Stockholm Tel. 10 72 90

Medlemskap i statsunderstödd

SJUKKASSA

är en ekonomisk tillgång, som Ni ej kan
undvara. Skydda Eder själv och Edra
barn genom inträde ei ortens

ÖSTRA SVERIGES
ERKÄNDA CENTRALSJUKKASSA

Sveavägen 61 — Stockholm
Tel. 23 09 85

Även Ni

bör läsa

NY DAG!

IFA ETT NAMN ATT MINNAS

då det gäller porträtt- och interiörfoto-
grafering, förstoringar m. m.

Drottninggatan 11 4 — STOCKHOLM
Telefon 31 19 82

AB HANSSON & BRUCES

BOKHANDEL

Götgatan 37 — Stockholm
Tel. 40 54 32 — 40 54 33

KJOLPLISSERING

i moderna veck och mönster, märkning,
hålsöm, brodering, stråveck, knapphål
och knappslagning utföres fort och väl.
Gamla Plisséer ompressas.

Order till landsorten.

"SPECIAL" - STOCKHOLM
Tel. 10 43 71 Malmskillnadsgat. 23

MARIA ANDERSSON PARFYMHANDEL

Hornsgatan 59 B — Telefon 43 05 77

REKOMMENDERAS

Vid behov av: Papperspåsar, Om-
slagspapper och Bindgarn m. m.,
vänd Eder med förtroende till

A.-B. CARL O. PALMGREN — PÅSFABRIK & TRYCKERI —

Luntmakaregat. 79 - STOCKHOLM
Tel. 30 40 50 - 30 08 04 - 30 88 50

JUTELUMP

Säckar och juteväv köpes. Fördämnings-
mattor, cisterner, sand- och torkgaltar
säljas. Koksgrytor, Järnbalkar och Plåt.

A. JÖNSSON & C:o

Timmermangat. 47 - Stockholm
Tel. 43 03 59, 43 63 83

BETALD ANNONSPLATS

Allt i Sulläder, Plattläder, Skinnvaror,
Arbetskodon, Trätöflor, Stövlar, Pjäxor,
Chaufförkängor, Skinntofflor, Chaufför-
och arbetshandskar, Reseffekter, Tåg-
virke, Bindgarn och seldon finner Ni i
Oskar W. Lindgren & Co. Läderhandel,
(Torsten Blidén). Ringvägen 127 (nära
Götgatan). Tel. 41 09 14. Obs! Boxkalv-
stövlar, Sportskodon, Motorkängor och
sydda manskängor av C. G. Ströms i
Kumla välkända fabrikat. Mod. priser.

HERMAN ANDERSSON & SON TRYCKERI - Dalagatan 12, tel. 31 51 00

Rekommenderas för gediget

Affärs-, Illustrations- och Boktryck

En hedersgåva från AUG. LJUNGQVIST URMAKERI är alltid välkommen

Beridarebansgatan 23 a
Telefoner 11 16 48 och 21 16 49

Elektroinstall. NILS CARLSSON

Sturevägen 10 — HASSELBY

— Tel. 38 04 83 —

Entreprenör för Hässelby Elverk
och Stockholms Elverk

K. G. JOHANSSONS BAGERI

Wahlbergsgatan 1, Hammarbyhöjden
Telefon 49 52 18

LÄCKERT BRÖD

BOLLNÄS med omnejd

VI REKOMMENDERAR:

För skogsarbetaren en Urafors huggyx
o. barkspade. För sportmannen en Ura-
fors sportyx. För hemmet en Urafors
vedyx och en köksyx.

URAFORS YXFABRIK, Edsbyn
Grundad 1860 — 75 år 1935
C. O. Åberg & Co.

Tel. 23 o. 33. Telegr.-adr. Urafors, Edsbyn

Skydda de friska
genom att effektivt
hjälpa de sjuka!

Status

RIKSORGAN FÖR SVERIGES LUNGSJUKA

MARS 1946

Utkommer en
gång i månaden
9:de årgången

Redaktör och ansvarig utgivare:
A. E. GILLBERG

Kocksgatan 15, Stockholm
Tel. 41 39 99 o. 44 40 40 (Växel) Postgiro 95 00 11

Ägare:
DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND

Respekt för sanatoriekuren!

Lungtuberkulos är en sjukdom med ett långvarigt förlopp. Även i de många gynnsamma fall, där en aktiv terapi med t. ex. kvävgasbehandling kan sättas in, dröjer det vanligen årtal, innan sjukdomen kan anses läkt. Under större delen av denna tid brukar dock i allmänhet den behandlade kunna utföra en tämligen normal arbetsprestation, och någon utpräglad sjukdomskänsla föreligger ej.

Kvävgasbehandlingens ökade användbarhet jämte de alltmer vanliga operativa ingreppen för att hejda och läka en lungtuberkulos ha i viss mån förändrat synen på lungtuberkulosen som sjukdom och i många fall lett till ett alltför förenklat betraktelsesätt i hithörande frågor. Framför allt ha de till den rena sanatoriekuren hänvisade, vilka av olika anledningar ej kunna bli föremål för aktiv behandling, kommit i skymundan. De ha blivit den grupp, vilken "det inte går att göra något åt". Även en mycket hastig eftertanke, säger genast hur inte bara obarmhärtigt utan också opsykologiskt ett dylikt betraktelsesätt är.

Man måste dock hålla i minnet, att före 1910 praktiskt taget all behandling bestod av den s. k. sanatoriekuren, alltså i huvudsak vila, frisk luft och riklig och aptitretande mat. Resultaten voro och äro ju alltjämt många gånger förbluffande goda. Stora, utbredda förändringar på båda lungorna ha gått till fullständig läkning. Våldiga caverner ha försvunnit. Febrande, hostande stackare, proppfulla av baciller, och utdömda av läkarvetenskapens företrädare, ha efter något års sanatoriekur kunnat skrivas ut som tillfrisknade eller i varje fall stadda på god bättring. Var och en som tillbragt något år på sanatorium kan säkert ur sin egen erfarenhet plocka fram ett eller flera sådana fall bland sina kamrater.

Det är därför så mycket mer beklagligt att detta tal om dem som "det inte går att göra något åt", fått göra sig så brett både bland läkarna och bland patienterna själva. Här måste en återgång ske till äldre tiders upp-

fattning av sanatoriekurens värde som sådan, vilket icke får fördunklas av en eller annan framstående lungspecialists benägenhet att göra sina kvävgaspatienter till rena poliklinikfall.

Men det räcker inte bara med att i allmänhet tala om sanatoriekurens fördelar och goda möjligheter att bota en lungtuberkulos. Läkaren måste systematiskt och med all energi sätta in sin kraft på att hos sina s. k. självläkare stärka tron på möjligheten att bli friska enbart genom sanatorievistelse. Detta är ytterst viktigt. Det är knappast att begära, att en patient, som ständigt får höra, att han räknas till den kategori, vilken det icke går att göra något åt, skall lyckas mobilisera den livsvilja som är nödvändig för ett tillfrisknande. Här måste en ändring ske. Läkaren måste på nytt i större utsträckning predika sanatoriekurens möjligheter. Jag skulle förresten vilja stryka under ordet *predika*. Det får inte bli så, att patienten som ej blir föremål för någon behandling, kommer att känna sig som en kategori på sidan om, så att säga. Han tar sin temperatur och sin puls, lämnar sina prov av skilda slag, kallas med jämna mellanrum in på en kontrollundersökning och därmed är all rättfärdighet mot honom uppfylld. Så får det icke vara. Ty på så sätt riskerar man, att den sjuke får en förlamande känsla av att enbart vara utsatt för en mer eller mindre effektivt konstaterande kontroll i stället för en sjukhuskur avsedd att bota honom.

Så länge ej kvävgasbehandling och kirurgiska ingrepp kunna företas i mer än ett begränsat antal fall, och så länge den efterlängtdade och mångomskrivna kemoterapien ännu befinner sig ett gott stycke från de praktiska resultaten, måste sanatoriekurens värde rehabiliteras.

En iakttagelse, som var och en som kommit i beröring med sanatoriepatienter från seklets första årtionde kunnat göra, är, vilken väsentligt större roll mathållningen spelade för sanatoriekuren på den tiden. Thomas Manns klassiska sanatorieroman *Der Zauberberg*

Svenskar med färg

II.

HJALMAR CEDERSTRÖM — Sveriges förste socialingenjör

Som nr två i vår serie "Svenskar med färg" tecknar "Pencil" här ett strålande roligt men rivande porträtt av ing. Hjalmar Cederström, Södersjukhusets skapare och "Socialstadens" uppfinnare.

"Sveriges förste och ende socialingenjör" är en titel, som säkert ingenjör Hjalmar Cederström sätter stort värde på.

Vi har således *en* socialingenjör — en man ett lejon. Och det finns mer uppriktiga än artiga människor, som säger att *en* räcker.

Cederström är i många avseenden uppseendeväckande. Han tillhör bl. a. en av de sällsynta stockholmare, som är födda i Stockholm. Födelseåret är 1880. Fadern var arkitekt och sonen som körde in i samma hjulspår, tog en ingenjörsexamen 1900 och startade fyra år senare ingenjör- och arkitektbyrå. Åren därefter ritade han och uppförde ett flertal sjukhus och sociala inrättningar över hela landet. På det hela taget tycks han ha gjort det utan mycket väsen. Det enda sidosteget, som vi här har anledning att notera, är ett tillfälligt lärarskap vid Konstakademien 1931—32. En stor del av sitt liv har han emellertid levat och verkat i Södertälje, vars stadsfullmäktige och andra kommunala organ han tillhört. Denna stad har också uppkallat en gata efter honom — Cederströmsgatan — med anledning av att han här byggt ett antal större bostadskomplex.

Men först i och med byggandet av och diskussionen omkring Södersjukhuset i Stockholm blev Cederströms namn mera bekant. Detta blev ännu mera fallet, sedan han började föra ut sina uppfinningar "Socialstaden" och "Ett produktivt socialväsen" till påseende. Nu senast har han gjort detta i en bilaga till Kommitténs för partiellt arbetsföra betänkanden.

Cederströms vitalitet, envishet, trovissitet, när det gäller dessa hans andes barn, är numera beryktade.

Härvidlag sammansmälter hos Cederström teknikerns metodik och propagandamannens smartness.

Teknikerns metodik framgår av hans kritik av det svenska utredningsväsendet. I stället för stora kommittéer, som arbetar med mer eller mindre arbetstyngda ledamöter, sätter Ceder-

ström "enmanskommittén" med tillgång till heltidsanställda experter. Cederström har härvid rätt i att vi behöver ett effektivare utredningsväsende, där vi måste sätta höga krav på medlemmarnas kvalifikationer — icke bara i fråga om allmän duglighet utan vad som också är mycket viktigt: deras förmåga att ägna sitt uppdrag tillräcklig tid.

Men det är väl därför inte *alltid* nödvändigt med enmanskommittéer? Det är väl inte alldeles säkert, att vi kan plocka fram den rätte och ende mannen? Det är kanske inte heller många som vilja eller kunna leda en utredning så på eget bevåg. Cederström hör dock till undantagen, och han avslutar på sitt vanliga sätt även det nämnda betänkandet med en hemställan om att "en fortsatt detaljerad och fullständig utredning måtte beslutas och uppdragas åt mig".

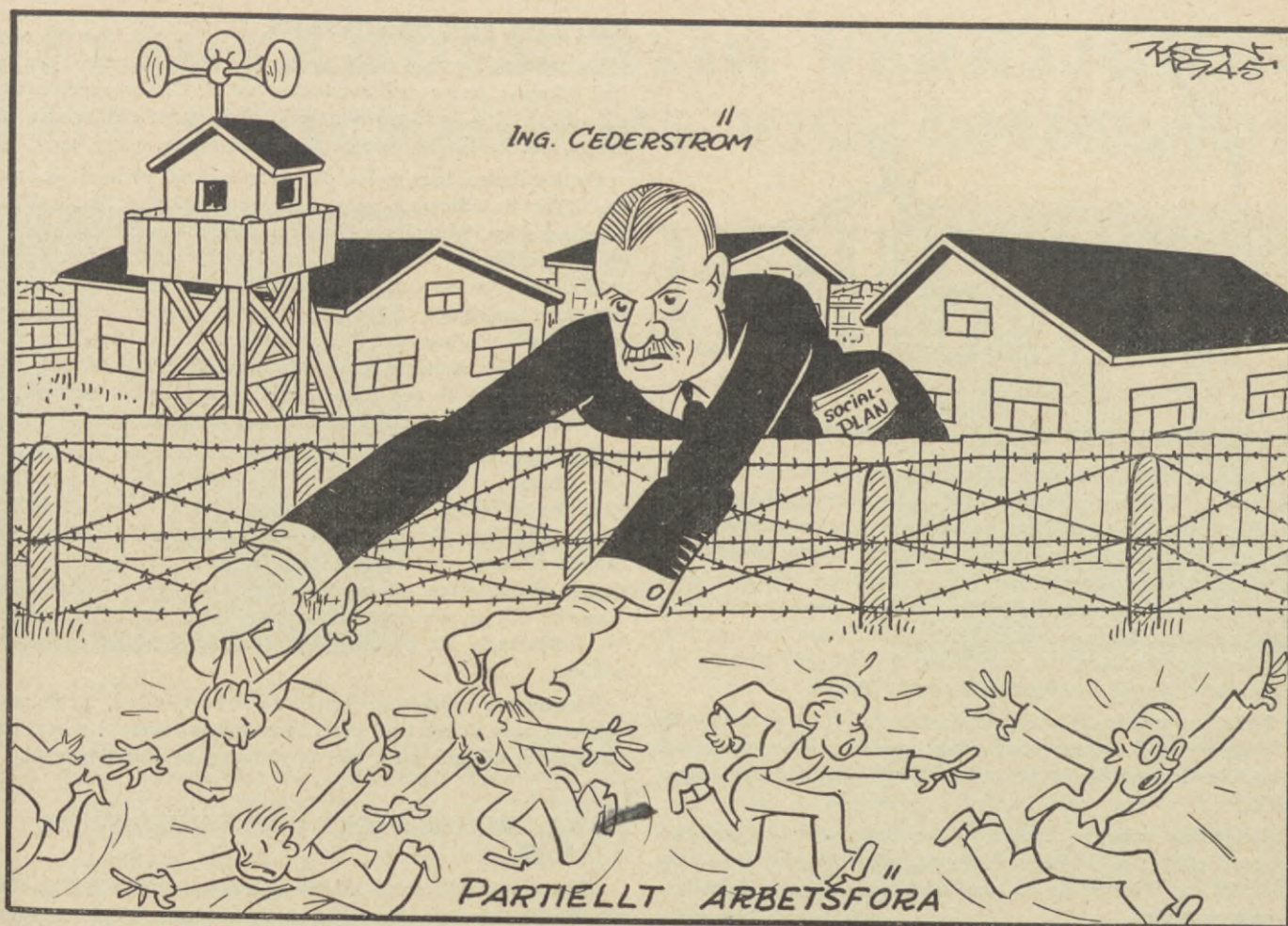
Teknikerns synpunkter kommer också fram, när det gäller samhällsforskningen. Lika litet, som en bilfabrikör kan släppa ut sin konstruktörs nyskapelse på marknaden utan att först ha kört ett provexemplar, lika litet bör samhällskonstruktören släppa i väg nya reformer förrän han provat dem "på ett levande

talar f. ö. på detta område ett överväldigande språk. Man kan med skäl fråga sig om icke åtstramningen inom sanatoriernas förplägnadsstater hänger samman just med den ändrade syn på sanatoriekuren, som här med beklagande konstaterats.

Låt oss till sist slå fast. Sanatoriekuren är alltså av central betydelse för all tuberkulosvård. Dess stora värde får icke underskattas. Därmed kan också sägas vara utsagt, att tuberkulosläkarens roll långt ifrån är

enbart den observerande lufttrycks-, sänkingsreaktions- och plåtkontrollörens. Han har därjämte den svåra men utomordentligt betydelsefulla uppgiften att åt den sjuke skänka förtroende till sanatoriekurens möjligheter och därigenom hos honom ingjuta mod och tillförsikt och på så sätt stärka viljan till liv. I denna uppgift måste han stödas av all personal vid sanatoriet.

Sven Vallmark.

Hur tecknaren tänker sig ing. Cederströms försök att plocka in de partiellt arbetsföra i sin Socialstad.

klientel". Detta skulle ske på ett "koordinationskontor", som således skulle bli det egentliga forskningsinstitutet sorterande under socialdepartementet. Det levande klientelet — motsvarande marsvinen i det biologiska laboratoriet — skulle stå till förfogande i "Socialstaden" d. v. s. vissa delar av Stockholms och Uppsala län.

Propagandamannen i Cederström tar sig också många uttryck. Således poserar han med förkärlek i sällskap med Södersjukhuset, vilket ju inte är fy skam att ha i sällskap. Och på samma sätt som, när det gäller att avyttra världens effektivaste universalmicin med hjälp av intyg om botade liktornar, gallsten, migrän och hämoroïder, så samlar Cederström utlåtande om sina projekt. Han stöder sig därvid lika gärna på fackföreningskretsar som på frikyrkoförsamlingar. Särskilt tycks nu den kristna fronten vara föremål för Cederströms uppvaktningar.

I övrigt hyllar Cederström också den doktrinen att förkunnelsen aldrig kan bli nog enkel. Han har härvid vissa släktdrag med diktatorn Buzz Windrip i Sinclair Lewis bok "Sånt kan inte hända här". Windrip säger nämligen på sitt enkla, blygsamma sätt följande:

"När jag under protester låter mig släpas bort från mitt arbetsrum och min stilla härd till de offentliga möten jag helst vill undvika, försöker jag tala så enkelt och rakt på sak som Jesusbarnet talade till de skriftlärde i templet".

I sin förkunnelse drar sig inte heller Cederström för enkla, folkliga bilder som talar till publikens djupaste känslor. Ceder-

ström förfäktade och förfäktar i sitt innersta väl fortfarande att "Socialstaden" skall vara en slutet och självförsörjande enhet, där var och en producerar för "stadens" behov i enlighet med sin förmåga. Härvid kunde han t. ex. för att riktigt framhålla lockelsen av denna nya produktionsenhet nämna att det ju inte var något hinder, att man, när man själv bryggde sitt öl, höll en högre procenthalt alkohol än som var tillåtet i den mera knussliga övriga delen av landet.

Särskilt teatralisk effekt får Cederströms argumentering, när han tar upp det imponerade offret på Södersjukhusets platta tak och pekar ner på gamla Rosenlunds ålderdomshem. "Se hur samhället ordnar för sina åldringar. I gamla dödande tråkiga kaserner. Utan sysselsättning. Jag vill avskaffa detta". Därpå vänder Cederström sig i 90° graders vinkel och pekar ut över det grönskande Årstaområdet. "Där skulle jag kunna ordna min Socialstad. Där skulle bli människovärdig tillvaro åt åldringar och partiellt arbetsföra".

Sådan är Cederström. Enligt egen mening står han med båda fötterna på jorden. Enligt vissa andras mening är han en man med otyglad, verklighetsfrämmade fantasi. En del anser sig i Cederström ha funnit en frälsare mot all andlig och materiell nöd, andra åter håller honom för charlatan. Några anser honom besatt av ett ovanligt socialt patos, medan andra åter i honom ser en man som gripits av en fix idé.

Vad är sanning? Signaturen överlämnar gärna åt en bättre problemlösare att knäcka den ekvationen.

Pencil.

från FÖRBUNDSARBETET

SPORTSUGA ATT VINNA I VARBERG.

Söndagen den 27 januari hölls i Varbergs Folkets hus årsmöte med "Varbergs med omnejd tbc-konvalescentsektion", varvid konstaterades att sektionen under det gångna verksamhetsåret utökats med 24 medlemmar, varav 21 aktiva. Arbetet på tryggandet av sektionens ekonomi har bedrivits med all önskvärd intensitet utan att därför den allmänna uvecklingen förbisetts. Sektionen har under året hållit nio månadsmöten, ett stort upplysningsmöte samt en synnerligen lyckad och givande socialvårdskonferens — tidigare refererad i Status.

Sektionen anordnade under året ett lotteri med en sportstuga — fullt utrustad — som vinst, vilket gav ett vackert netto och även för kommande år har tillstånd till ett liknande lotteri erhållits.

Förbundets organ — Status — har under året av medlemmarna försållts i ett antal av 5,258 ex., vilket betyder en ökning med 332 ex. Vidare har av medlemmarna tecknats 70 helårsprenumerationer.

Inom sektionen har ordnats individuell pristävlan i Statusförsäljning, vilken resulterade i att Ivar Karlsson, Karl Karlsson och Helge Staaf placerade sig i nämnd ordning. F. ö. har en av sektionens medlemmar blivit segrare i förbundets tävlan i prenumerantanskaffning.

Till styrelse för innevarande verksamhetsår valdes: John Höög, ordf., Lars-Olof Nilsson, sekr., Åke Andersson, kassör samt till övriga ledamöter Annie Pettersson och Stina Nilsson. Till revisorer valdes Thord Thoresson och Ivar Karlsson samt till överrevisor överläkare Victor Steffen, Fagereds Sanatorium.

Sedan det talrikt besökta årsmötet slutligen beslutat att låta sig representera vid sommarens förbundsmöte avslutades förhandlingarna och ett animerat samkväm vidtog.

ÅRSMÖTE I "SÖDRA HALLAND".

Södra Hallands Konvalescentsektion höll söndagen den 27 januari årsmöte i folkparkens gamla restaurang under ordförandeskap av Per Carlsson. Mötet var talrikt besökt. Av årsberättelsen framgick att verksamhetsåret varit framgångsrikt för föreningen och genom stöd från passiva medlemmar och anslag från kommuner har ekonomien avsevärt förbättrats.

Till styrelse för 1946 valdes Per Carlsson, ordf. och Anna Larsson, kassör, övriga styrelseledamöter blevo: Herta Rydfält, Lilly Hallen och Gustav Gustavsson.

Mötet beslutade att tillställa landstingsdirektören en resolution angående de dåliga lokalförhållandena vid Halmstads dispensär. Efter årsmötet följde samkväm för medlemmarna och deras anhöriga.

GOTT ÄR FÖR SANDVIKEN.

Sandvikens Konvalescentförening har hållit årsmöte i sin lokal Bikupan under ordförandeskap av F. C. O:s representant, John Åhs. Års- och revisionsberättelserna godkändes och ansvarsfrihet beviljades den avgående styrelsen.

Verksamheten har under det gångna året varit livlig, man har hållit nio allmänna möten och fyra samkväm. Sixten Hammarberg från förbundsstyrelsen och Stockholm har hållit föredrag över ämnet: Tuberkulosvård och eftervård. Av förbundets tidskrift Status har under året försållts 1,900 ex. Ett lotteri har dessutom anordnats, till vilket flertalet vinster tillverkats av föreningens medlemmar. Julinsamlingen har i samarbete med Fredrikskullens Patientförening ordnats efter samma principer som föregående år och med samma goda resultat. Medlemsantalet har under året stigit med tjugu, till nuvarande sjuttionio.

Styrelsen för år 1946 fick vid valen följande sammansättning: Ivar Persson ordförande (omval), Maja Pettersson, kassör (omval), övriga ledamöter: Elswig Hegestad, Rut Viberg, Knut Elfström och Göte Eklund. Till revisorer valdes Joel Sjödin och Ruben Eriksson. Att representera föreningen i A. B. F. valdes Ruben Eriksson och i Kommittén för de partiellt arbetslösa Ivar Persson. Till en planerad konferens i Gävle, för tillsättande av en ombudsman för de lungsjuka i mellan-Sverige, valdes fem ombud.

Föreningens ordförande framförde styrelsens tack till de medlemmar, som aktivt tagit del i föreningens arbete, bevisat dess möten och sålunda visat rätt uppfattning av dess ändamål.

ELKÅ ORDNAR STORT UPPLYSNINGSMÖTE I VÅR.

Elkå, det är Eskilstuna lungkonvalescenters förening, har hållit årsmöte under synnerligen livlig anslutning från medlemmarnas sida och i närvaro av bl. a. representanter för Eskilstuna Soc. Dem. Kvinnoklubb.

Enligt verksamhetsberättelsen har föreningen nu 85 aktiva och 19 stödjande medlemmar, vilket betyder en ökning under året med ett tjugutal. Därigenom kan fastslås att konvalescenterna alltmer börja inse värdet av medlemskap i Elkå och därmed i De Lungsjukas Riksförbund. Försäljningen av förbundets tidskrift Status har intensifierats och med julnumret nåddes den förnämliga siffran: 3,866 ex., av vilka 3,194 såldes i Eskilstuna och 125 i Torshälla. Den ordinarie månadsförsäljningen skulle dock kunna vara högre, endast enstaka månader har man kommit upp i 400 ex.

Kassan balanserade på 2,907 kronor med en behållning av 1,328 kr. Till behövande medlemmar utdelades under året 1,005 kr. i understöd och studiestipendier. I anslag från verkstadsklubbarna fick Elkå i fjol 340 kr. och till nyåret en gåva från Ärna verkstadsklubb på kr. 78:25.

Vid de ordinarie mötena har man ordnat med underhållningsprogram och därvid haft god hjälp och gott stöd av lokala för-

(Forts. å sid. 8)

Kallelse till förbundsmöte.

Härmed kallas De Lungsjukas Riksförbunds medlemmar till förbundsmöte i Stockholm den 4—6 juli 1946. Lokal: H. S. B., Fleminggatan 41.

EFTERVÅRDEN BLIR VERKLIGHET FÖR STOCKHOLMS VIDKOMMANDE

Inspektör Martin Korsner.

HUVUDSTADEN GÅR I TÄTEN.

En inspektör och en konsulent tillsatta för hjälp med de lungsjukas omskolning, yrkesutbildning och arbetsberedning.

Konsulent Åke Widlund.

De lungsjukas eftervård har i långliga tider varit ett problem som diskuterats fram- och baklänges men — nästan som regel — med mycket knapphändigt resultat. Man skulle nära nog vara frestad att säga att diskussionen i de flesta fall fått utgöra svar på frågan.

På alla sista tiden har det emellertid börjat skönjas tendenser till positivt resultat av allt diskuterande och på det området, som på så många andra, är det Stockholms stad som går i täten. Härvidlag får man dock icke glömma den storartade insats för saken, som Norrbottens läns landsting gjort genom att 1944 anslå 100,000 kronor för omskolning av lungsjuka konvalescenter i sitt län.

Men Stockholms stad har gått in för en annan, mera aktiv, linje. Och detta genom att anställa en inspektör och en konsulent, vilka genom personlig kontakt komma att vara sitt klientel behjälpliga med ordnandet såväl av omskolning som arbetsberedning.

Status har hälsat på de båda herrarna, inspektör Martin Korsner och konsulent Åke Widlund, i tjänsterummen hos Tuberkulosbyrån i Stockholm för att få del av deras synpunkter på de blivande arbetsuppgifterna.

Arbete och försörjning viktigast.

— Vår förnämsta uppgift är, säger inspektör Korsner, att förhjälpa de lungsjuka konvalescenterna att återinpassas i arbetslivet och då helst genom att bereda dem anställning å den öppna arbetsmarknaden. Vi ha en mycket klar uppfattning om de stora svårigheter som härvidlag möter. För det första gäller det ju i stor utsträckning människor, som av fysiska skäl icke kunna utföra arbete av vad slag som helst och dem gäller det då främst att bereda sådan utbildning, att de trots sitt handikap kunna uppträda som fullt konkurrensduglig arbetskraft. Här blir det alltså fråga om lämplig omskolning. För det andra lider ju många människor alljämt av överdriven smittoskräck, vilken kan taga sig sådana uttryck att en redan arbetsplacerad

konvalescent genom sina arbetskamraters hållning faktiskt tvingas att lämna sin anställning. I sådana fall är naturligtvis upplysning om tuberkulosens smittorisk och smittovägar det enda som hjälper, men en sådan upplysning måste ju läggas som en stor riksomfattande propaganda och det blir en sak för andra instanser. I enskilda fall kan det dock tänkas att vi även kunna göra nytta därvidlag.

Bostadsfrågan ligger oss också mycket varmt om hjärtat och här har stadens myndigheter genom beslutet att uppföra 60 småhus, varav 10 redan äro färdiga, visat att det verkligen ligger allvar bakom det goda uppsåtet. Dessa småhus skola ingalunda placeras i en enda grupp utan utplanteras bland annan bebyggelse, vilket givetvis är det enda rätta med hänsyn till att ägaren-konvalescenten ju icke skall tänkas vara det senare under hela sitt återstående liv.

För viss del av omskolning och yrkesutbildning har staden nyligen träffat avtal om inköp av vissa egendomar på Adelsö och Munsö, där lanthem i förening med utbildning skall ordnas för konvalescenter. I detta fall är det dock många av stadens organ som konkurrera om utrymmet, så att de lungsjuka konvalescenterna kunna icke räkna med att få allt för sin del, slutade inspektör Korsner.

Samarbete med Flis.

Konsulent Åke Widlund framhåller vikten av att den lungsjuke redan under sanatorietiden obligatoriskt får råd i den viktiga frågan hur han efter tillfrisknandet, allt efter sina förutsättningar, åter skall kunna placeras in i arbetslivet med största möjliga utsikt till självförsörjning.

— Den frågan har sanatoriets kuratorer, efter samråd med läkaren, bästa möjligheten att bedöma och när det sedan gäller själva arbetsplaceringen komma vi givetvis att rycka in och hjälpa till, säger konsulent Widlund och fortsätter.

— En patient, som på grund av sjukdomstillståndet icke kan förväntas bliva fullt arbetsför i något yrke, skola vi söka förhjälpa till deltidsarbete i öppna marknaden eller också skaffa

lämpligt hemarbete. Vi ha faktiskt lyckats få till stånd avtal med ett par industriföretag, som äro villiga sysselsätta ett antal icke smittoförande konvalescenter i deltidstjänst och detta är ett bra steg på rätt väg. För dem som icke ha denna möjlighet kunna vi ordna med hemarbete, såsom tillverkning av ett särskilt slags patenterade lampskärmar, där patentet icke avser konstruktionen utan materialet, finfilning av rörkåpor m. m. Och detta hemarbete är sannerligen icke underbetalt, eller vad sägs om att finputsningen av en sådan här kåpa betalas med kr. 1:25, frågar konsulent Widlund och visar fram en aluminiumkåpa av gallerform, där gjutningsgraderna verka tämligen obetydliga och alls ej svåra att fila bort. Normaltiden för den arbetsprestationen håller sig till cirka 50 minuter, det blir ju ingen föraktlig timpenning.

Försäljningen av sålunda tillverkade hemalster, sådana som icke äro förhandsbeställda av industrierna, skall ordnas genom en försäljningscentral — sedan Tuberkulosbyrån först svarat för erforderlig smittorening — och i fråga om denna skola vi samarbeta med de lungsjukas lokalorganisation i Stockholm, Flis alltså, som ju också har lämpliga lokaler för diverse sådana "hemarbeten". Så långt konsulent Widlund.

Stockholms stad har i varje fall, med tillsättandet av dessa för de lungsjuka konvalescenterna så välbehövliga tjänstemän, visat sig vilja ta initiativ för avhjälpan av den tidigare bristen på eftervård och därmed är ju mycket vunnet — för Stockholms del. Låtom oss hoppas att vederbörande myndigheter på andra håll i vårt land skola smittas av exemplet så att de lungsjukas eftervård i framtiden — en snar sådan — kommer att göra skäl för namnet och slippa det sorgliga epitetet "eftervanvård".

Ännu ett utomordentligt botemedel mot tbc har enligt dagstidningarna prövats och befunnits ge utmärkta resultat. Rapporten om nyheten lyder.

Den nya drogen streptomycin har med framgång använts vid behandling av tuberkulos, vilket nyligen avslöjades för mer än 600 barnspecialister vid ett stort möte.

Läkarna H. Corwin Hinshaw och William Feldman redogjorde för de kliniska studier och försök, som gjorts vid Mayokliniken i Rochester. De förklarade för auditoriet att streptomycinet hade en bakteriedödande förmåga, som inte överträffades av penicillinets. De rapporterade att en del infektionsbakterier, som är resistent mot penicillin, framgångsrikt bekämpats med streptomycin.

Ehuru experimenten hade varit uppmuntrande, varnade läkarna åhörarna att inte vänta sig att drogen skulle kunna fullständigt ersätta sanatorievård eller kirurgisk behandling. De påpekade också att det nya medlet för närvarande framställs i så små mängder att det är omöjligt att erhålla det för annat än forskning. 5 gr. streptomycin har använts på Mayokliniken för behandling av 108 fall sedan september 1944. Av dessa var 54 tuberkulosfall. 21 patienter av dem var lungangripna, och i 16 fall hade sjukdomen nått ett långt framskridet stadium. I inget fall hade efter behandling med streptomycin sjukdomen spritt sig till Ingvävnader, som tidigare inte varit angripna, och i åtminstone 16 fall hade en tydlig förbättring inträtt inom 4—8 veckor.

Från förbundsarbetet

(Forts. fr. sid. 6)

mågor. Så ha också mötena undantagslöst varit mycket väl besökta, ibland av drygt hundratalet personer.

Men mera kan göras. Föreningen vädjar därför till affärsmän och företagare att ingå som stödjande medlemmar. Vilket kan hjälpa föreningen att ytterligare bistå lungsjuka konvalescenter med stipendier till studier och omskolning till lämpliga, lättare yrken.

Till ordförande för kommande verksamhetsår omvaldes hr J. A. Akerlund och styrelsen i övrigt fick följande sammansättning: hrr T. Hagelberg, E. Norgren, B. Andersson, B. Fräas, A. Olsson och fröken Ingeborg Lönnberg. Suppleanter: Elsa Karlsson, W. Åhs och Martin Ahlgren. Revisorer blevo hrr I. Alderstrand och E. Bergqvist med E. Kempe och fru Bergqvist som suppleanter. Till nöjeskommitté valdes: T. Hagelberg, A. Olsson, Margareta Larsson, E. Kempe och Elsa Karlsson.

Till våren planerar Elkå ett stort upplysningsmöte i tuberkulosfrågor, vartill skall inbjudas stadsfullmäktige, landstinget, representanter för läkarkåren, socialvården, arbetsgivare- och arbetareorganisationer, sjukvården m. fl. Vidare kommer representanter för De Lungsjukas Riksförbund att medverka. Föreningens styrelse fick i uppdrag att föra frågan i hamn.

Sedan förhandlingarna avslutats följde ett gemytligt samkväm med lutsång av hr Lars Andersson, kaffedrickning m. m.

NY STOCKHOLMSLÄNS-SEKTION.

Stockholms Läns Lungsjukas Konvalescentförening har fått ytterligare en sektion, denna gång i Södertälje, där den säkerligen kommer att bli till både glädje och nytta för de talrika konvalescenterna i kringelstaden med omnejd.

Den 30 januari samlades man till konstituerande möte i Folkets hus, där man kunde konstatera en utmärkt god stämning och en livlig åstundan om gott samarbete till kamraternas bästa. Länsföreningens ordförande, Bertil Forsström, höll föredrag om länsföreningens verksamhet och arbetsuppgifter och vidare fick man lyssna till musikalisk underhållning och njuta av kaffe, som länsföreningen bjöd på.

Till sektionens verksamhetsområde hör Södertälje stad, Järna, Mölnbo, Nykvarn, Turinge, Östertälje kommun, Rönninge, Tumba, Uttran och Tullinge. Alltså ett synnerligen vidsträckt fält med Södertälje som den självskrivna centralpunkten.

Sektionsstyrelsen fick följande sammansättning: Hilbert Svensson, ordf., Margareta Wiegandt, sekr., övriga ledamöter, Stig Annermalm, Tord Axelsson och Frithiof Wallén. Suppleanter blevo: Manfred Isaksson, Anna-Lisa Karlsson och Aina Lundh.

Och så återstår endast önska den nya sektionen lycka och framgång i arbetet för vår gemensamma sak.

MISSPRYDANDE HÄRVÄXT

(även å armar och ben)

Vårtor, födelsemärken o. dyl., borttagas för alltid med Diatermi eller Elektrolysbehandling.

Röda, ådriga näsor o. kinder "skalas" med Kolsyresnö.

GERDA FLACH, Kungsgat. 56 I, Stockholm.

Förfrågningar från landsorten endast pr tel. 21 15 45.

Litteraturens mästerdetektiver

Slutledningskonstens mästare, Sherlock Holmes.

Att vara förbrytare skulle i sanning te sig hopplöst, om verksamhetens detektiver vore lika skarpsinniga herrar som litteraturens. Det är verkligen tur för brottets mer eller mindre slipade utövare, att män som Edgar Allan Poes monsieur Dupin, Conan Doyles Sherlock Holmes och G. K. Chestertons fader Brown aldrig existerat annat än i sina författares fantasi. Endast förbrytare av extraordinära kvalifikationer skulle med framgång kunna ta upp kampen mot dessa mästerdetektiver: högintelligenta och charmerande gentlemannatjuvar som herr Raffles och Arsène Lupin skulle, föreställer jag mig, ha haft ganska goda utsikter att komma helskinnade ur leken, särskilt den sistnämnde. Men oturen — eller snarare turen — vill, att också dessa båda hör hemma i fiktionens värld; varken Scotland Yard i London eller La Sûreté i Paris har någonsin behövt känna sig oroliga för deras skull. De har skapats av borgerligt oförvitliga skribenter, herr Raffles av E. W. Hornung och Arsène Lupin av Maurice Leblanc. Förmodligen skulle deras efterföljare, vare sig man valde Svartskjortan hos Bruce Graeme eller Jonas Fjeld hos Övre Richter-Frich, ha klarat sig avsevärt sämre, beroende på det enkla faktum att författarna till de s. k. inverterade detektivhistorierna — d. v. s. kriminalberättelser i vilka förbrytaren är hjälte — i allmänhet inte besitter samma intellektuella skärpa som sina kolleger på den lagliga sidan. Vilka orsaker som i sin tur ligger bakom detta faktum — etiska, ekonomiska, litteraturtekniska — avstår jag försiktigtvis från att söka reda ut.

Detektivhistoriens födelse brukar man datera till 1841, det år då Poes *The murders in the Rue Morgue* kom ut. Men dess

rötter går betydligt längre tillbaka i tiden. Metoden att genom långt driven iakttagelseförmåga, kombinerad med logisk slutledningskonst, kasta avslöjandets ljus över dunkla omständigheter finnes sålunda förebådad redan i Voltaires filosofiska berättelse *Zadig* från 1745. En man, som förlorat en kamel, frågar i denna berättelse *Zadig*, om han har sett till djuret. "Menar du en kamel med ett öga och dåliga tänder?" frågar *Zadig*. "Nej, jag har inte sett till den", fortsätter han, "men den har gett sig iväg mot väster". *Zadig* lämnar själv nyckeln till den massiva port, som stänger den icke skarpsinnige — i detta fall manneön med kamelen — ute från vetandets skatter, i följande romandetektiviska replik: "Jag förstod, att den bara hade ett öga, eftersom den hade betat gräset på bara den ena sidan av vägen. Jag förstod, att den hade förlorat några av sina tänder, eftersom gräset inte var ordentligt avbetat. Jag såg av fotspåren, att den hade gett sig iväg väster ut."

Så vist talar *Zadig* i tredje kapitlet av den filosofiska berättelse, som bär hans namn. Det är onekligen en slutledningskonst i Sherlock Holmes' anda. Holmes före Holmes skulle man nästan kunna säga. Ty just för denne den störste av litteraturdetektiver är dessa egenskaper utmärkande, iakttagelseförmågan och slutledningskonsten. Hos Edgar Allan Poes monsieur Dupin, som i många stycken varit normgivande vid Holmes-gestaltens utformning, överväger förmågan att åstadkomma logiska konklusioner. Dorothy Sayers, själv en av de främsta bland dem som i vår tid odlat detektivromanen, har t. o. m.

Logik och intuition kännetecknade "Fader Brown".

Maurice Leblancs hjälte, gentlemannatjuven Arsène Lupin.

känt sig föranlåten att förebrå Conan Doyle, att hans detektivhistorier saknar den "analytiska renheten" hos Poe.

Att Conan Doyle står i tacksamhetsskuld till Poe har han inte ens själv kunnat förneka. Men han har vid olika tillfällen också framhållit, att det inte så mycket är monsieur Dupin som fastmer hans egen lärare, doktor Joseph Bell, överläkare vid lasarettet i Edinburgh, som har stått modell för Sherlock Holmes. Denne doktor Bell skildras av en engelsk skribent på följande sätt:

"Bell, en mager, senig, mörk man, hade skarpa, genomträngande grå ögon, örnäsa och en hög, gäll röst. Som han satt tillbakalutad i sin stol med fingertopparna pressade mot varandra, kunde han snabbt registrera de olika egenheterna hos de patienter, som fördes in i hans rum av Doyle, vilken han gjort till sin assistent, och undfägna skaran av studenter och biträdande läkare med uttalanden i denna stil: "Mina herrar, jag är inte alldeles säker på om mannen här är korkskärare eller taktäckare. Jag lägger märke till en liten *callus* (förhårdnad) på ena sidan av pekfingeret och en liten tjock ansvällning på tummens utsida, och detta är ett säkert tecken på att han är antingen det ena eller det andra." Ett annat fall var enkelt: "Jag ser, att ni är fallen för dryckenskap. Ni bär t. o. m. en flaska i rockens innerficka." En tredje patient lyssnade med vidöppen mun, då Bell — efter att ha sagt: "Skoflickare, kan jag förstå" — vände sig till sina studenter och påvisade för dem, att insidan av mannens byxknä var slitet; det var där han hade stött klappstenen, ett förhållande som är eget blott för skoflickare. Ett exempel på Bells förmåga att ställa diagnoser gjorde så starkt intryck på Doyle, att han aldrig glömde det:

— Nå, min gode man, ni har tjänstgjort i armén.

- Ja, sir.
- Det är inte längesen ni tog avsked?
- Nej, sir.
- Ett höglandsregemente?
- Ja, sir.
- Underofficer?
- Ja, sir.
- Förlagd på Barbados?
- Ja, sir.

— Ni förstår, mina herrar, förklarade Bell för sina studenter, mannen var hövlig, men han tog inte av sig hatten. Det gör man inte i armén, men hans uppträdande skulle varit mera civilt, om det varit längesen han tog avsked. Han har något bestämt i sitt sätt, och det är uppenbart, att han är skotte. Vad Barbados beträffar, så lider han av elephantiasis, som är en västindisk sjukdom, inte en brittisk.

Var och en som läst Conan Doyles detektivhistorier känner igen detta tillvägagångssätt, som — framgångsrikt praktiserat av Sherlock Holmes — aldrig upphör att avlocka vännen Watson uttryck för häpen beundran. Jämför bara dr Bells lilla uppvisning i konsten att dra slutsatser med följande episod ur *En studie i rött*, vari den store amatördetektiven uppträder för första gången. Dr Watsons och Sherlock Holmes' vänskap befinner sig då i sitt allra tidigaste stadium, och Watson har ännu inte kommit underfund med sin originelle rumskamrats logiska kapacitet:

— Jag undrar vad den där karln söker efter? frågade jag och pekade på en storväxt, enkelt klädd man som långsamt promenerade förbi på motsatta trottoaren och uppmärksamt betraktade husnumren. Han bar ett stort blått kuvert i handen; ydligt var det fråga om ett meddelande som han skulle lämna någonstans.

— Menar du den där pensionerade underofficeren vid marintrupperna? sade Sherlock Holmes.

Skryt! tänkte jag. Han vet mycket väl att jag inte kan kontrollera hans gissning.

Tanken hade knappt passerat min hjärna förrän mannen som vi iakttog fick syn på numret ovanför vår port och snabbt korsade gatan. Vi hörde en kraftig knackning och ljudet av en djup basröst, därefter tunga steg som kom uppför vår trappa.

— Till mr Sherlock Holmes, sade mannen, steg in i rummet och räckte min vän ett brev.

Här kom nu ett utmärkt tillfälle att avslöja min rumskamrats fäfänga. Han hade ju ingen aning om att saken skulle utvecklas sig på detta vis när han vågade sin gissning.

— Hör nu, min gode man, yttrade jag till honom med mitt vänligaste tonfall, får jag lov att fråga er vad ni har för yrke?

— Stadsbud, sir, sade han buttert. Uniformen är borta till lagning.

— Och vad har ni varit förut? frågade jag med en något maliciös blick på Sherlock Holmes.

— Sergeant vid Kungliga marinkårens infanteri, sir. Ska det inte vara något svar? God morgon, sir.

Han slog ihop klackarna, gjorde honnör och gick sin väg."

Sherlock Holmes logiska resonemang går i samma stil som dr Bells. Han yttrar till den förbluffade Watson:

"Till och med på så långt håll som tvärs över gatan kunde jag se att karln hade ett stort blått ankare tatuerat på ena handen. Det förde tanken till havet. Men han hade militärisk håll-

(Forts. å sid 31)

NÄR DE UNGA SÄTTA BO

Är det föräldrarna, som inreder sina barns hem, eller är det ungdomen själv som köper det nödvändigaste?

Är hemgiften något okänt i våra dagar eller hör det alltjämt till att den unga bruden skall komma med bidrag till det gemensamma hemmet?

En rundfråga i ett ständigt aktuellt ämne.

DE UNGA SKALL SÄTTA BO. Bröllopsdagen är redan bestämd, våningen som skall bli deras gemensamma hem är i lyckligaste fall förhyrd, brudklänningen provas hos sömmerskan, brudgummens frack får en sista avputsning och tusen och en bestyr skall hinnas med innan den stora dagen är inne.

Ja, hur är det egentligen när ungdomen sätter bo nu för tiden? Att det är svårt för att inte säga hopplöst att få tag i en våning, är allom bekant men om vi förutsätter att den detaljen genom en lycklig slump kunnat avklaras, hur blir det då? Hur klarar de unga den långtifrån billiga inredningen av det blivande hemmet? Hur får de råd att köpa möbler och lampor och gardiner och mattor och tavlor och allt annat som skall till? Är det kanske rentav brukligt, att föräldrarna kostar på allt detta och svarar för inredningen av sina barns hem? Eller är det alltjämt vanligt, att den blivande bruden får en hemgift, som skall möjliggöra för de lyckliga tu att bekosta det nödvändigaste i möbel och prydnadsväg?

Det där är ständigt lika aktuella frågor. Så snart en ung man eller en ung flicka hunnit till giftasåldern, dyker just de problemen upp. Hur skall det gå med det blivande hemmet? Att en flicka på ett par och tjugo år eller en ung man på knappt trettio i regel inte har hunnit spara så stora belopp, som det här är fråga om är kanske inte så underligt. Statens bostättningslån har kommit till för att i dylika fall hjälpa till med det nödvändigaste, men denna låneform har inte blivit vad den kunnat och bort bli. Populär kan man sannerligen inte kalla den.

Avbetalningsvägen? Ja, naturligtvis är det många unga som föredrar att vandra den. Men det är heller inte idealet, snarare tvärtom.

Hur ser det då ut i största allmänhet, när ungdomen av i dag sätter bo?

Vi har vänt oss till några damer och herrar, som ur olika synvinklar kan ha svar att ge på den frågan, och här nedan har vi resultatet.

— Unga äktenskap har blivit allt vanligare, och som en följd därav måste man anta, att de båda kontrahenterna haft allt kortare tid på sig för att spara ihop till det gemensamma hemmet.

Det är kyrkoherde Erik Arbin som har ordet och fortsätter:

— Numera är det ju vanligt, att även den unga flickan har haft och fortsätter med självständigt arbete. Sitter på kontor, står bakom disken, är sjuksköterska, telefonist eller fabriksarbeterska. På sin lilla lön har hon knappast hunnit spara så värst många kronor, om hon gifter sig ung, och hennes tillkommande kanske inte heller haft det så fett, att han kunnat lägga undan till de stora summor, som ett hem går på. Hur klarar de sig då?

— Ja, mycket ofta får flickan med sig några möbler från sitt

föräldrahem. Det kan vara hennes flickmöbel eller en soffa, ett bord, några stolar, ett skåp, och detta jämte de möbler som mannen eventuellt råkar äga får bilda det nya hemmets stomme. Pretentionerna har minskat hos ungdomarna, de föredrar faktiskt att skaffa sig nytt så småningom, att bygga upp sitt hem undan för undan.

Jag har fått stifta bekantskap med många sådana där hem, där möblerna varit fåtaliga och billiga och enkla och kanske rentav skamfilade. Men hemtrevnaden har ändå funnits. Och har jag något år senare återvänt dit, exempelvis i samband med barndop, ja, då har jag kunnat konstatera, att de unga varit sparsamma och fått ihop en hel del nya och vackra möbler.

— Enligt min uppfattning är ungdomen nu för tiden så förnuftig, att den hellre bor aldrig så enkelt och primitivt än väntar med bröllopet. Och de unga ha heller inte samma pretentioner på föräldrarnas bistånd som de unga förr. Ett eget hem är en gemensam angelägenhet för de unga tu mer än tidigare, det är någonting som de båda tillsammans skall sträva efter. Då blir det lyckligast, och det är en uppfattning som inte bara är min utan delas av förvånansvärt många ungdomar. Glädjande många, kanske jag borde tillägga!

— HEMGIFTEN ÄR PÅ AVSKRIVNING,

det är då ett som är säkert, konstaterar fru Estrid Eriksson, den skickliga heminredningsexperten och chefen för Svenskt Tenn.

— Förr var det så vanligt, att en flicka som skulle gifta sig — eller skulle giftas bort, kanske man borde säga om den tiden — fick med sig så många tusenlappar, som hennes föräldrar

Så här elegant ha Jussi och Anna-Lisa Björling ordnat sitt dagligrum. Så skulle många önska ha det — men många skulle vilja ha Jussis röst också . . .

Ett akvarium är underbart, Anders och Lars-Olof Björning se mäktigt intresserade ut men Lars-Olof håller försiktigtvis mamma Anna-Lisa i handen. Det kan ju vara farligt!

över huvud taget kunde avstå eller låna ihop för ändamålet. En flicka, som inte var alldeles särskilt vacker och charmfull, måste ha tämligen stora summor att locka sin blivande man med, det var ett faktum, som stod klart både för flickan själv och för hennes föräldrar.

Men det var på den tiden, då flickan inte var självförsörjande, då hon kom direkt från sitt föräldrahem till sitt eget bo, och då det var otänkbart, att en ung, nygift kvinna kunde hjälpa till med något slags arbete, vare sig på kontor, i butik eller något annat.

Numera är det där borta. Hemgiften finns endast kvar i form av en viss utstyrsel, som den unga fästmon vill föra med i boet. Lakan, handdukar, dukar, servetter.

Men allt tal om pengar hör till ovanligheten. Och väl är det.

— Hur går det då, när de unga sätter bo

— Ja, jag har kunnat konstatera, att man nöjer sig med enkla saker och kanske kostar på sig bara en enda bekväm, förnämlig fåtölj, en vacker byrå eller någonting liknande. Kring denna hemmets stolthet grupperar sig allt det övriga. Och varje ny avlöningsdag sparar man ihop till någonting nytt, som värdigt går ihop med denna första möbel.

— Avbetalningar? Ja, det är nog tyvärr tämligen vanligt, men jag måste säga, att jag tror att de mer och mer äro stadda på avskrivning. Ungdomen vill inte ha en massa besvärliga skulder att dras med, hellre nöjer man sig med färre och enklare möbler.

— Ibland händer det faktiskt, att en mamma eller pappa kommer in till mig och väljer ut en hel möbel, som dottern eller sonen skall få till det första egna hemmet. Men det är faktiskt mycket sällsynt. I regel tycker både föräldrar och barn, att de unga själva bör skaffa sig vad de behöver, om det också

kan dröja en tid. Naturligtvis är det dock mycket vanligt, att föräldrahemmet avstår några få möbler, som de unga får som ett slags minne. Det kan vara en gammal kista, ett skåp, en byrå och ofta prydnadsföremål som tavlor eller antika speglar eller vackra lampor eller dylikt.

Det där är roligt att se, ty de unga hem som får sådana minnen, får alltid en särskilt stark känsla för gamla, vackra tings värde.

Ungdomen av i dag blandar gärna gammalt och nytt, och gåvorna hemifrån kommer ofta på hedersplatsen.

— De UNGA SKALL STÅ PÅ EGNA BEN

det är min uppfattning, säger författarinnan Alice Lyttkens. Det där med hemgift är gammalt och förlegat — och osunt också, för den delen — och jag tror inte, att så värst många ungdomar skulle vara alltför förtjusta i dylika påhitt.

— Nej, ge gärna barnen några små vackra ting, som de kan ha nytta och glädje av i sitt hem och som kan påminna dem om barndoms hemmet. Ge dem några prydnadsföremål, och låt dem i övrigt klara resten själv.

— Ungdomen är mer praktisk nu än förr. Den lär sig tidigt stå på egna ben, och den vill helst själv bestämma både var skåpet skall stå, och hur det skall se ut.

— Jag har träffat många ungdomar, som börjat med en dubbeldyscha, ett bord, ett par stolar och en byrå. Enkla och billiga ting, men precis vad de nödvändigt behövde.

Förlovningstiden är ju till för att förbereda det egna hemmet. Flickan hinner falla och namna linne, både han och hon kan spara några kronor i veckan och köpa det som är nödvändigt i möbelväg.

— När de unga sätter bo nu för tiden, är de kloka och förståndiga, och därför tror jag också, att nutidsäktenskapen trots alla siffror och all statistik om skilsmässor och annat elände ha större förutsättningar att bli lyckliga än förr.

Numera är det ingen skam att börja från början, att ha det enklast tänkbara hem, påvert och kanske i knappaste laget. Huvudsaken är, att viljan finns, och att man bakom den billiga dyschan, det enkla bordet kan spåra det som är viktigast nu liksom det varit i alla tider: Hemtrevnaden.

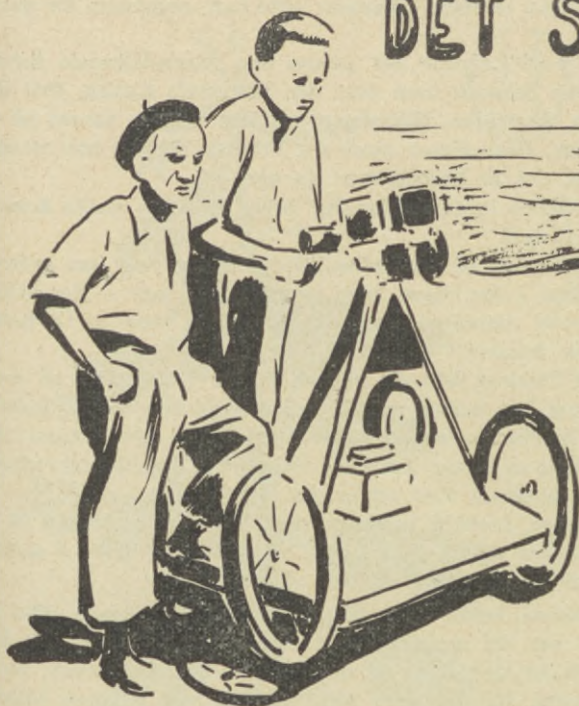
Bostadsbristen och de dyra hyrorna är förstas ett handicap, som de unga måste dras med, men om jag känner ungdomen av i dag rätt, kommer den att övervinna också det!

En modern, men enkel och billig, inredning av ett vardagsrum — som även kan göras till sovdito.

Ove Ekelund:

DET STORA ÖGONBLICKET

En varm och vacker julidag kom filmen till Österö. Med direktörer, regissörer, massörer, fotografer och teknisk personal, med skådespelare och statister, med en orkester på tjugufyra man, med sextio balettflickor, myllrande ut ur tre himmelsblå jättebussar, som parkerat uppe i skogsbrynet, med kameror och ljudupptagningsapparater, monterade på väldiga lastbilar, med inspicient, dekoratör, schlagerkompositör, kapellmästare, balettmästare och friherrinna — en riktig, riksberömd friherrinna, som följde med för nöjes skull i privat lyxvagn med krona på kylaren — samt en strävårig foxterrier som mascot för det hela, kom filmen till Österö.

I samma sekund avstannade allt badliv automatiskt. Tacka för det! När filmen kom till Österö, fanns det inte en själ, som hade något intresse kvar för flirt, saltvatten och solbränna.

Alltsammans var som en enda, väldig överrumpling. I en handvändning spärrades halva stranden av med rep. Baletten förvandlade damhallen till klädloge, de grå trapetsställningarna lindades i brokiga silkespapper, flaggor och vimplar spändes upp på snören mellan träden, fotoagraferna bröstade av sina kameror, populära huvudstadsaktörer sminkades för öppna dörrar i de små gassiga badhytterna, orkestern repeterade, elektriska ledningskablar ringlade som ändlösa ormar mellan husen. Den fete balettmästaren såg otåligt på armbandsuret medan han tuggade sin evighetscigarr, friherrinnan satt mitt i den solheta sanden och bara skrattade — så glad var hon! — kaffebruna badgäster i simdräkt trängdes med påklädd, bleklad urbefolkning, charmören stod redan färdigsminkad bakom ett skyddande buskage, ljudmannen äntrade upp på lastbilen med lurarna för öronen, kapellmästaren tog av sig i skjortärmarna, regissören ropade tystnad! i sin megafon, fotografen hojtade och vinkade bakom kameran, orkestern klämde i med melodin — tills vidare hade schlagerfabrikören bara fabricerat en, den med refrängen "Kvinnna, det är lyckan,

som du ger" — och visslande, i vita byxor, randig slaktarröd flanelkavaj och med halmhatten på nacken klev charmören fram.

Företagets lyckodjur, den lilla väluppfostrade foxterriern, slutade upp att skälla, hela naturen tycktes hålla andan av pur förståelse. Men plötsligt nös manufakturhandlare Eskilssons yngsta dotter, Ulla-Britta, och hela scenen måste tas om. I andra tagningen kom en aktersnurra puttrande på fjärden, i tredje kraxade en kråka, i fjärde brast ett av repen under allmänt jubel, som varit mycket mera på sin plats betydligt senare när filmen blivit färdig.

Klockan slog tolv.

— Allmän krubbning! ropade regissören något irriterad i sin megafon.

Inte en scen var färdig. Och den filosofiskt anlagde postexpeditören Harr sade halvhögt:

— Om man betänker hur kort livet är så måste man djupt beklaga alla stackars människor som håller på med filmning!

Klockan sex på eftermiddagen for hela sällskapet sin väg. Dagen hade säkert kostat några tusenlappar. Hur många meter voro färdiga? Ingen kunde ge ett fullt tillförligt svar på den frågan. Terriern skällde ursinnigt, och den glada friherrinnan såg nästan lika melankolisk ut som regissören.

Men redan vid åttatiden nästa morgon kom bilkaravanen åter rullande från staden, och ungefär samtidigt lästes en annons i Österöposten, som gick ut på att regissören sökte en ung, vacker österöflicka som primadonna för sin film.

Den där annonsen var väl närmast menad som reklam. Den

riktiga primadonnan hade han ju själv haft med sig i sin stålgrå hundrahästare. Men han tänkte förmodligen att om någon nappade på kroken så kunde man skapa ett visst intresse kring filmen — inte bara på Österö utan över huvud taget — genom att smussa in porträtt av denna någon, med litet pigg text till förstås, i diverse tidningsspalter, där sådant gör sig bra.

När Britta Eriksson läst annonsen tre gånger i sin utdragssoffa rodnade hon av sinnesrörelse.

Hon var aderton år och absolut söt. Hon hade en viss fallenhet för att spela teater och ett alldeles ovanligt lämpligt filmutseende. Ja, det tyckte hon själv åtminstone — och en lång rad beundrare med henne. Visserligen hade filmen aldrig sökt upp henne frivilligt, men i gengäld hade hon flera gånger tänkt gå in vid den, fast det inte blivit något av.

— Mor, sade Britta Eriksson häftigt, det står i tidningen att filmen som spelas in på badstranden söker en primadonna! Ska inte jag bli det?

— Naturligtvis! svarade mamman, som var mycket resolut. Du är ju som klippt och skuren för den saken, det har jag väl alltid sagt!

Hon funderade ett par sekunder och frågade därpå:

— Vad är det för slags film?

— En badfilm. En badfilm med en massa balettflickor och solsken och saltvatten och flirt och stilig hjälte och månsken över havet och schlagermelodier och sånt där! sade Britta sakkunnigt.

— Då måste du ha en ny baddräkt!

— Ja visst!

— Den finaste som finns att få!

— Ja, det är självklart!

— Och puder och läppsmink och ögonbrynstusch och...

Britta pekade tigande på sitt lilla toalettbord. Där låg alltsammans, ordentligt uppradat.

Gumman skrattade förtjust.

— Du är förutseende, mumlade hon. Men baddräkt har du ändå inte köpt. Vi tar en bil till Lundebergs i röda rappet, flicka!

Jo, det tror jag visst det, sade regissören vänligt. Det tror jag visst det. Det tror jag visst det...

Han stod alldeles nere vid vattenbrynet med manuskriptet i ena handen och megafonen i den andra.

— Vad han ser manlig ut! tänkte Britta Eriksson, och hennes hjärta bultade hårt under den nya, kornblå baddräkten, som stod så utomordentligt bra till solbrännan.

— En ganska söt unge, tänkte regissören.

Han ställde blecktratten i sanden och drog upp en liten bok med svarta vaxdukspärmar.

— Vad heter fröken? frågade han.

— Britta Eriksson.

Regissören nickade och skrev. "Britta Söt" skrev han med knappt läsliga bokstäver — mest för att flickan skulle tro att han verkligen ämnade försöka komma ihåg henne. Britta Eriksson lät ju fullkomligt omöjligt.

— Jo, det tror jag visst det! nickade han och betraktade frånvarande de sextio balettflickorna, som repeterade på stranden.

Han tog sig om hakan och tillade:

— Håll sig bara framme, lilla fröken! Jag menar: låt mig få se er varje dag! Ni förstår, jag har så oändligt mycket annat att tänka på så jag vore gränslös — regissören uttalade ordet som om det stått tryckt med spärrad stil — gränslös tacksam om ni gav mig en liten påminnelse emellanåt!

Britta Eriksson neg, djupt rodnande, tillintetgjord av lycka.

— Är du färdig? skrek ljudmannen.

Han satt uppflugen på lastbilen och ordnade med sina knappar.

Regissören nickade. Långsamt satte han megafonen för munnen.

Tystnad! dånade det genom den värmedallrande luften.

Baletten dansade fram över den brännheta sanden, Och där trippade charmören. Mikrofonen rullades framför honom på en liten vagn. Hans läppar rörde sig. Plötsligt började han sjunga: "Kvinna, det är lyckan, som du ger —".

Hela Österö levde i spänning. Britta Eriksson skulle komma in vid filmen!

"Det ska nog gå bra" eller "Det tror jag visst kan ordnas" eller något i den vägen hade ju regissören sagt — den stilige förtjusande regissören, som till yttermera visso bett henne hålla sig framme.

Britta Eriksson höll sig framme. Redan vid sjutiden på morgonen tog hon bussen ut till badstranden, och när filmbilarna någon halvtimme senare parkerade uppe i skogsbrynet satt hon vid ett av de tio, vitmålade träborden i den lilla serveringslunden, sysselsatt med att dricka morgonkaffe.

I sin nya, kornblå baddräkt, med kornblå gummiskor på de små fötterna och en liten lustig, vit mössa nerdragen i nacken satt hon där och bara väntade så snällt.

Regissören kunde inte gärna undgå att se henne. För att komma ner till stranden måste han passera bordet där hon satt, och det gjorde han ju varje dag — varenda morgon, vecka efter vecka. När han gick förbi nickade hon, och han hälsade tillbaka — artigt men litet svävande — så där som man hälsar på människor som man vet med sig att man träffat någon gång, men som man inte längre kan placera i det rätta sammanhanget.

Kände han inte igen henne?

Ack, ack, ack — regissören hade så många andra, söta, unga damer, att hålla i huvudet. Det var de sextio balettflickorna, som spelade och repeterade på stranden, och det var kanske hundra andra mer eller mindre söta och pikanta tonåringar, som han denna vår och sommar mött inom eller utanför sitt yrke och som i honom bara såg ett: medlet genom vilket de skulle kunna komma in vid filmen. De belägrade honom som om han varit en fästning. Regissören blev närmast kvinnohatare.

Och Britta Erikssons nickningar irriterade honom.

— Vem tusan är den där människan? muttrade han störd.

— Du är för litet målad, sade Britta Erikssons mamma, som satt vid ett annat bord ett stycke därifrån. Han ser dig inte!

— Om jag målar mig ännu mer blir jag ju precis lik balettflickorna, svarade Britta logiskt. Följaktligen kan han ju inte alls se mig!

Mamma Eriksson låg inte för logik.

— Gör som jag säger, flicka! kommenderade hon bryskt.

Britta suckade men drog upp läppstiftet. Och så började hon måla sig. Allt rödare och rödare målade hon sina läppar. Hon höll sig framme. Hon nickade och nickade. Men fullkomligt frånvarande besvarade regissören hennes nickningar.

— Vad är det för fel med mig? tänkte Britta sorgset. Är jag inte aderton år kanske? Är jag inte söt? Kan jag inte spela teater? Har jag inte filmutseende, snygg figur och alldeles ny baddräkt — den flottaste som finns i stan? Ljuger spegeln, eller hur är det fatt?

En månad gick till ända. Snart fanns det inte några scener kvar att ta.

Och Österö började bli otåligt. Ty Britta Eriksson hade ju ännu inte kommit in vid filmen.

(Forts. å sid. 27.)

Gabriella Borell:

OLYMPEN

Längst bort vid trädgårdens utkant låg Olympen, ett litet skogbevuxet berg, dit man kom på en smal, smal stig, kantad av högvuxet blåbärsris, en och annan mossig kullersten och tätvuxen småskog, där rönn och hassel, björk och gran stod bredvid varann i allsköns sämja och även ett och annat vildtörne lyckats få en plats.

När man gick, på den smala stigen, fick man känslan av att beträda jungfrulig mark, så oberörd av människohand verkade hela omgivningen. Det var frid och renhet, dröm och saga, som slumrade bland skogens dunkla gömslen.

Men långt från denna sagovärld låg verklighetens mark, där Ingas dagar förflöto tämligen sorglösa men enformiga. Hon rörde sig inom en snäv cirkel, som för varje år verkade allt mindre. Hon ville spränga gränserna för nuets tillvaro. Liksom en fågel i bur längtade hon efter att bli befriad från fångenskapens enformighet. Men den tiden hade ännu ej kommit.

Inga hade klivit in i det stora jordgubbslandet. Hon hade tvekat några sekunder med tanke på mors och trädgårdsmästarens förbud. Hennes försäkran att "kliva försiktigt" hade aldrig tagits ad notam, ty när de stora jordgubbarna lyste

mörkröda än här än där, då visste man nog att en 14-åring lätt kunde glömma sitt löfte. Därför var det bäst att undvika jordgubbslandet. Men nyss fick Inga en oemotståndlig längtan efter de saftiga, svalkande bären. Hon hade sett sig om åt alla håll. Ingen människa var inom synhåll. Då gick hon resolut in på förbjuden mark. Hon hade endast tänkt äta ett par av de närmaste stora och lockande bären, men för varje plockad jordgubbe upptäckte hon en annan, minst lika stor. Hon gick fram och tillbaka i landet, glömde förbudet, åt och åt, tills hon ej orkade mer. Då tog hon ett skutt ut på sandgängen, lämnade efter sig en hel del söndertrampade bär.

Nu gick hon till vedtraven intill drivhuset. Där hade ett par sädesärlor byggt bo. De nyss utkläckta ungar, små fjäderlösa varelser med klumpigt huvud dinglande på en smal hals, öppnade på vid gavel under ivrigt pipande sina brandgula gap, när de hörde någon i närheten. Inga hade plockat några små lövmaskar, som hon släppte ned en efter en i de öppna gapen. Sedan fågelungarna blivit matade, gick Inga till sitt trädgårdsländ. Det var på hög tid att alla de olika köksväxterna befriades från inkräktande ogräs. Hon lade sig på knä och började

resolut dra upp molla och våtarv, små nässlor och obehöriga grässtrån.

Det var inget stort land, blott några meter i omkrets, men det gav dock Inga en känsla av tillfredsställelse, att varje liten planta, som växte här, var hennes egendom.

Hon rensade och svettades, pustade och arbetade, och den ena sängen efter den andra blev fin och putsad. Ogräset var borta och plantorna gallrade. Sedan var det endast att vänta på växten, skörden och de slantar, som varje knippe morötter, dill eller rödbetor inbringade.

Nu var hon trött, varm och smutsig. Vad ett bad skulle kännas skönt! Hon gick ned genom trädgården, över den soliga ängen bort till det lilla badhuset. Det låg vid den slingrande ån, vitt och inbjudande, skuggat av höga alar. Inga slängde hastigt av sig kläderna och kastade sig i vattnet. Hon sam som en fisk, dök och frustade. Därefter satte hon sig på den fina sandbotten i det låga vattnet invid stranden, plaskade med händerna och sparkade med benen, så att skummet yrde. Hon var fylld av livskraft och ungdomsglädje. Efter en stund gick hon upp ur vattnet ut på ängen. Det fanns inga människor i närheten. Hon kunde gå där i solen och känna hur den svaga brisen smekte hennes nakna kropp. Den var smidig, finlemmad och ägde ännu barnets skepnad, men de små runda bröststen rörde den vardande kvinnan.

Inga gick, in i badhuset och klädde sig. Hon kände sig plötsligt hungrig. Skyndade upp till köket och fick ett par stora, tjocka rågskivor med smör och honung på. Vad det smakade gott tillsammans med den kalla, gräddfeta mjölken!

Vad skulle hon nu göra? Inga satte sig på verandan och funderade. Hon greps av en plötslig olustkänsla och tillika av en smygande oro. På senaste tiden hade dessa oförklarliga känslor alltsomoftast kommit över henne. De gjorde henne stundom lynnig och obalanserad.

Det var ännu två timmar kvar till middagen. Skulle hon gå ner till ladugården och se på den nyfödda kalven, skulle hon gå till höns huset och plocka ägg eller skulle hon meta abborrar ett tag?

Nej, blotta tanken på allt det gamla vanliga tråkade ut henne. Hon längtade bort till något annat, något nytt, hon visste ej riktigt till vad.

Plötsligt kom hon att tänka på Olympen. Det var dit hon brukade gå, när längtan och oron kom över henne.

Högst uppe på Olympens topp stod en jättehög gran. Den reste sig mäktig och imponerande högt över de andra träden. Det var denna gran, som blivit liksom Ingas förtrogna, den vän, som understundom förde henne bort från det enformiga nuet och lät henne få blicka in i framtidens underbara, hägrande värld.

Inga hämtade sin fars gamla fältkikare, och med denna dinglande i en rem över axeln gick hon upp till Olympen.

Den jättestora granen hade täta grenar, som började så nära marken, att Inga med ett hopp kunde nå den nedersta och därefter svinga sig upp. Sedan gick det lätt att klättra från gren till gren allt högre och högre, till dess hon nått toppen. Hon såg sig omkring. Vilken utsikt!

Fält och skog så långt ögat nådde. Därnere på ängen mitt över ån var slätterfolket i arbete. I trädgården låg trädgårdsmästaren med sina hjälpare och rensade det största rotfruktslandet, och vid pumpen på köksgården stod någon och arbetade. Kanske var det en av pigorna i färd med att skölja saftflaskor.

Men Inga hade ej klättrat till granens topp för att beskåda dessa vardagliga bestyr, nej, hon ville se över gård och trädgårdsländ, över skog och äng långt, långt bort. På mindre avstånd än tre kvarts mil och på betydligt kortare avstånd fågelvägen låg havet. Inga förde kikaren till ögonen och riktade den. Det var god sikt i dag. Hon kunde se havet, dess blåglimmande, oändliga yta, som längst bort smalt samman med en himmel utan början utan slut. Inga kunde tänka sig havet sluta vid någon kust långt i fjärran, men himmeln, var slutade den?

Var det långt långt borta, dit ingen människa ännu nått, och var det där, som Gud bodde? Den Gud vi skulle be till?

Men nu kom Ingas tankar in på andra banor. En stor vit ångbåt gled fram ur ett avlägset fjärran. Varifrån kom den, vart gick den? Långsamt stävade den söderut. Med blicken följde Inga dess färd mot okända trakter, och en sugande längtan grep henne. Hon ville besöka nya platser, träffa andra människor, hon ville följa med båten till något sagoland, som hon skapat i sin fantasi. Där fanns trädgårdar med träd, diggande av frukt, där fanns blommor och fågelsång. På en bänk invid en doftande rosenhäck skulle hon vila sig, och då skulle prinsen komma ridande, alldeles som i sagorna på en vacker, vit häst. Och han skulle hoppa av sin gångare komma fram till Inga och slå sig ner vid hennes sida, fatta hennes hand och lägga sin arm kring hennes axel, och så skulle Inga bli hans utvalda. Henne skulle han älska över allt annat, liksom hon skulle älska honom livet igenom. Och de skulle leva länge och få många barn, vackra och goda, alldeles som i sagorna, men någon stygg fé ville hon ej ha med i sin saga.

Älska! Hon hade en oklar föreställning om vad kärlek var. Uppvuxen på landet och fostrad av konservativa föräldrar och en rättänkande men en smula gammalmodig guvernant, var hon barnsligt omedveten om kärlekslivets mysterier. Hon hade aldrig frågat och aldrig fått någon förklaring över livets uppkomst. Djurens kärleksliv var för henne en naturlig sak. Hon hade visserligen ibland i tankarna dragit upp någon slags parallell mellan djurens kärleksliv och människornas, men till någon klarhet kom hon ej. Då gjorde hon sig en egen bild av kärleken, en fantasibild, målad med rena, vackra färger.

Länge satt Inga däruppe i granens topp och spejade bort mot havet. Hon såg stora båtar komma och försvinna hon så små båtar med vita segel kryssa fram och tillbaka, men längst bort skyntade hon sitt vackra sagoland, skapat av skira ungflicksdrömmar.

Tuberkuloskontroll vid försvaret. Hr Hansson i Skegrie, som i en interpellation till försvarsministern understrukit vikten av regelbunden kontroll av tuberkulosen inom försvaret, har fått det beskedet av statsrådet att bestämmelser utfärdats om läkarkontroll, att regelbunden läkarundersökning sker i syfte att förebygga tuberkulosens spridning och att smittrenningsåtgärder tuberkulosens spridning och att smittrenningsåtgärder skall vidtas när tuberkulos upptäckts. Manskap inom armén som kommenderas till tjänstgöring i kök eller matsal läkarbesiktigas, och deras hälsotillstånd under tjänstgöringen kontrolleras. Inom hela försvaret gäller att all personal som handhar livsmedel skall undersökas minst en gång om året och minst lika ofta skärmbilds- eller röntgenundersökas.

MED DEN STARKARES RÄTT

En berättelse från Armfeldtsfejden i Tröndelagen av PER NILSSON-TANNÉR

Det var en höstdag 1718 i Li prästgård å Inderøy i Tröndelag. Prästen Jacob Wesseltoft låg i sin säng och läste några verser ur bergspredikan. Solen sken in genom det låga fönstret, förgyllde det enkla rummets få men dyrbara möbler, låg som flödande guld över bibelns gula blad och skinande mässings-spännen. Det var en egenhet hos Wesseltoft att styrka sig med några rader ur livets bok, innan han började dagen. Han läste några verser och tänkte på innehållet — och steg upp som en ny och frisk människa. Det behövdes sannerligen att få litet evangelium i dessa sorgens tider. Var dag bar till honom bud om nya olyckor och nya bekymmer för hans folk. Det var krig och nöd . . . och vintern väntade.

Anna, huspigan, stod nere i det väldiga köket och värmdes rakvatten åt sin herre. Hon var så förtrogen med prästens önskemål, att hon på minuten bar upp hans rakvatten, utan att han behövde ge ett tecken. I dag hade röken slagit ned genom skorstenen, och det var inte några goda tecken. Det skulle kanske komma främmande, bli stor middag med arbete och spring hela dagen.

Pang! Där knackade redan en tung hand på porten, som Anna ännu inte hade låst upp för dagen. Hon lämnade rakvattenet, vred om den stora nyckeln och sköt upp dörren . . . men

sprang tillbaka. Ty där stod en storväxt karl med haksäck och värja och skinande uniform.

— En svensk!

Dörren slog igen, men nyckeln hann inte vridas om, förrän den flög upp igen. Och nu trängde sig krigarens trubbiga stövel emellan.

— Låt opp för en kungens officer, min nådiga höna, sade rösten gäckande.

Anna hade inte mycket att välja på, men hon blev kränkt och ond — och hon tänkte på sin herres rakvatten, som det var på tiden att bära upp. Och att lämna dörrarna öppna för en sådan där fuling . . . nej!

— Ut med sej, herrn!

Anna gormade och tog ton, men officeren tog henne så hårt i armen, att hon måste skrika.

— Seså, seså! trilskas inte, för vi är hundra man här ute. Öppna husets dörrar och ge mig nycklarna till alla bodar. Jag har lärt folk att lyda förr, och det skall hennes nåd också få lära sig. Se så!

Men Anna började skrika, och prästen lade ihop bibeln, steg ut i trappan och brummade neråt förstugan!

— Men kära hjärtanes, förstör inte morgonandakten för mig!

— Prästen, prästen, huset är fullt med svenskar . . . prästen!
Mer hann inte Anna säga, förrän hon sköts in i en skrub, dörren gick i lås — och nu kunde hon skrika. Någon sprang med grova, leriga stövlar uppför trappan, sköt omilt prästen in i sängkammaren och vred om nyckeln. Så var man av med honom.

Prästen stod blek och förskrämd i kammarfönstret och såg, hur portarna till ladugården slogos upp. Där leddes Roselin, Kruselin, Vitelin, Rödelin ut . . . Storoxen och gammeloxen, körhästen och ungstoet och äppelhingsten och fölet . . . Aj! Prästen måste vända bort huvudet. Där föll den ilska gammeloxen på knä, slagen i pannan med en klubba.

Giv oss fredens välsignelse tillbaka till våra pinade bygder . . . !
bad Wesseltoft.

Men den brunbrände, finske officeren gick husesyn i prästgården. I källaren fann han ett bukigt krus gott vin. Han smakade. Utmärkt, utmärkt! Han tog en, två, tre klunkar till med krusets sprund mot munsägget. Kluck — kluck! Gott! Gott . . . ahaaa!

Och så klirrade hans sporrar genom rum efter rum. Där hängde prästens kappa . . . gott pris för hans regementspastor! Och i skåpet på väggen stodo böckerna i bruna, allvarliga skinnband, tjocka och fyllda med all världens vetande. Officeren strök över det mjuka skinnets med sin hand . . . alltid något . . . gott pris! Men bäst var vinet i källaren. Om han skulle avsmaka det igen? . . . Sporrarna klirrade utför källartrappan.

Soldaterna hade gått husesyn i källare och visthus, i ladugård och stall, i lador och lider. Fyrtiofyra tunnor korn och fyra tunnor malt lågo ordentligt travade på låga trossvagnar. Sju doftande tunnor sill och ett par lådor salt voro också ordentligt instuvade. De elva korna och de fyra hästarna stodo bundna, den slaktade gammeloxen låg tung och trind på en vagn, medan den yngre och beskedligare oxen stod bunden vid en björk på gårdsplanen. Soldaterna hade gjort sitt . . . men var fanns kaptenen?

Ja, var fanns kaptenen? Soldaterna sutto glammande kring sina vagnar och väntade bara på att få sätta i sig litet sill och smaka på de skinande ostar, som de burit upp ur källaren. Men var fanns kaptenen?

De finske ederna surrade i luften och det sjungande språket började verka otåligt. Var höll kaptenen till?

Då steg fänriken resolut in, öppnade salsdörren, kände sig helt tafatt i det stora rummet, där det var taylor och grannlåt, så att en ung karolin blev bländad. Men han gick från rum till rum . . . var fanns kaptenen? Han sökte i skrivkammaren och salongen, i matsalen och dagligstugan, kom till köket, där Annas rakvatten puttrade, gick nedför källartrappan, fann dörren öppen och steg in . . . och där satt kaptenen sovande med vinkruset i famnen. Så . . . han skulle få sova. Det var säkert bäst att fortsätta arbetet inomhus.

En stund senare rusade soldaterna in i de fina rummen med sina grova stövlar. De vitskurade golven blevo randiga, de blänkande möblerna blevo kantstötta och tavlorna och böckerna, silvret och kopparen och tennstopen buros ut under gyckel och glam, lades i högar på vagnarna, staplades upp på trappan och gårdstunet och sparkades omkring som leksaker.

Men en av de svartmuskiga, litet snedögda soldaterna hade i en låda funnit prästens penningskrin, och nu började ett vilt slagsmål om silverpenningarna. Bord, stolar, skåp drogos omkull, trampades sönder och krossades. Prästens med sådan kärlek vårdade boksamling slets sönder under trubbiga stövlar, och kyrkans handlingar och dokument virvlade som flagor över skrivkammarens lerstänkta golv.

Så gick fänriken ned i källaren, böjde sig ned och slängde sin kaptan över skuldran och bar honom uppför trappan. Han lade honom på en av trossvagnarna . . . och en minut senare hade han gett order om uppbrott.

Gårdsplanen avfolkades. De fullastade vagnarna började rulla utför backen ned mot stora vägen; vagnar med hö och malt och feta, goda ostar . . . Och korna råmade, och hästarna sletos ystert i sina bindslen . . .

Men prästen själv stod på knä vid sängen och bad Gud bevara hans arma folk och land för råa soldatesker.

Anna hade i den mörka skrubben skrikit sig hes och slagit sina händer blodiga mot väggen och dörren. Nu hade hon sjunkit ihop på golvet, och där låg hon och hörde på hur huset revs ned och bars bort. Och prästen som inte fått sitt rakvatten än . . . hur skulle den här dagen sluta? . . .

— — —

Det kom femton ryttare nere i vägen vid fjorden. En löshäst löpte med tom sadel sist i ledet. Det var Stig Sandels bruna sto . . . Stig Sandel var friryttare från Oviken, en ljushårig, storväxt jämte, som nu låg med kallt hjärta under några gröna jordtuvar uppe i skogen . . . Och det var Nils Lundsauet, som bar skulden till hans död.

Ty när friryttarna sprängde in på Lundsauets ägor, smög sig Nils bort, stal mjölet i skäpporna i skvaltkvarnen och lyckades gömma det under en stenhäll vid bäcken. Under den stenhällen hade han sitt rostiga gevär, som han bytt till sig för åtta rävsinn på marknaden i Trondhem en gång för sex år sedan. Där hade han krutet och blykulorna. Han gömde mjölet, lade grankvistar över skäpporna och satte sig själv vid sin skatt. Geväret låg under stenarna. Krutet fanns i en näverburk längst inne under berghällen. Kulorna i en skinnpåse . . .

Han laddade geväret, smög sig på huk efter bäckfåran samma väg som nyss förut Erik Swedberg, kom ned på stigen, började springa utför backen med geväret i handen och med rödsprängda ögon. I en ravin kröp han ned, låg med flintan färdig . . . god utsikt hade han över vägen. Han skulle se soldaterna på femtio famnars håll . . .

När de sexton friryttarna kommo ned till platån, där utsikten över Inderöy öppnade sig, höllo de in hästarna och pustade ut. Dagern låg blå och skälvande över bygden. Det fanns ingenting som påminde om ofred i denna klara, friska höstdag.

Då small ett skott, kort och skarpt, och Stig Sandel sjönk ihop i sadeln, föll ned och blev hängande i stigbyglarna. Medan hans kamrater skyndade till och lyfte upp honom, knäppte upp hans vapenrock och sågo, hur hans ljusa kinder blevo askgrå, sprang en skäggig bonde som en hund genom skogens snår, stack sig in i de tätaste snåren, höll sig till de otillgängliga ravnerna, sprang på huk, tyst och ljudlöst som en räv . . .

Stig Sandel var död. Lömskt hade döden smugit sig på honom från ett bakhåll. Utan att få lyfta en hand till försvar stupade han. Det var en ung friryttare mindre och en änka mer i Sveriges land . . . En ung kvinna vid Storsjöns strand, som förgäves skulle få vänta på goda brev.

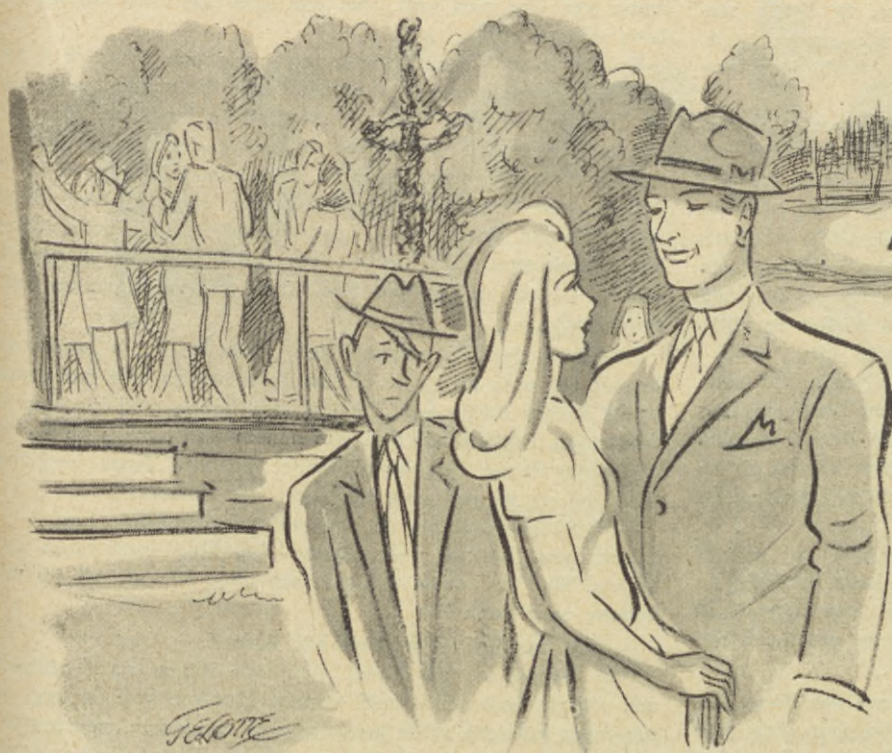
Under tystnad skyfflades några tunga torvor upp under en ung björk. Det var krig . . . och de döda hade man ingen råd med . . . de jordades, där de föllo, här som i andra krig.

Med bleka ansikten och allvarliga miner stodo kamraterna kring den fallnes grav, medan deras anförare läste Fader vår och nedkallade välsignelsen över graven under ungbjörken.

De soldater som rusade efter bakhållsskytten, kommo tillbaka.

(Forts. å sid. 24.)

Ester Louise Gard:

ZANDRA OCH KARLEKEN

De vita syrenerna längs järnstaketet skymde utsikten nedåt gatan, men mitt framför fönstret skilde sig grenarna åt och lämnade ett stycke av trottoaren synlig. Zandra stod vid fönstret och höll blicken uppmärksamt fäst just på den fläcken. Skulle han komma, och skulle han se upp mot fönstret i dag också?

Zandra var förälskad, så förälskad som endast en femtonårig smeksam anlagd tös kunde vara. Och nog hade det sina sidor, då hon inte ens visste namnet på sin hjärtanskär. Hon visste bara att han hade mörkt, vågigt hår och solbränd hy. Och så att han hade ett par skrattande ögon, som allt som oftast sökte sig upp mot fönstret, där hon stod och höll utkik.

I rummet bredvid höll hennes mor på att packa för en resa på några dagar till Ronneby. Hon hade inte varit borta från hemmet en enda dag sedan hon blev änka, men nu sedan flickorna blivit stora nog att reda sig ensamma fanns det, enligt hennes systems senaste brev, inget skäl varför hon inte för en gång skull kunde slå sig lös. Hon lät jäktad och nervös, då hon sade till Britta och Märta:

— Ja, ni får väl hålla ett öga på Zandra.

Zandra knyckte på nacken och tänkte fråga, vem som i så fall skulle hålla ögonen på Britta och Märta. Men hon hann inte, ty just då hörde hon steg på trottoaren.

Där kom han! O under! Han log och lyfte på hatten. Vilken upplevelse! Zandra blev blossande röd, kinderna och örsnibbarna brände. Hon log och böjde sakta på huvudet. Och så var han borta. Hon dröjde kvar vid fönstret, stod där leende och tänkte på undret som skett.

— Vad trodde du?

Zandra vände sig häftigt om och mötte Märtas skrattlystna ögon.

— Ja, vad var det du trodde? kom även Britta fram och sade.

— Ingenting alls! försökte Zandra försvara sig.

Märta och Britta växlade ett par menande blickar, logo och blinkade åt varandra och sprungo slutligen fnittrande ur rummet. I rummet intill gick hennes mor fortfarande och sysslade med packningen. Zandra smög sig på tå fram till spegeln, stod där och granskade sin bild. Hon var inte nöjd med sin näsa, som strävade en liten aning uppåt och liksom drog överläppen med sig. Hon var över huvud taget inte nöjd med något hos sig själv, håret föll rakt och tungt ned på axlarna och var omöjligt att få ordning på. Suckande tog hon en test, rullade den kring fingrarna och försökte forma en lock. När hon släppte den föll den ned och var lika rak och omöjlig som förut. Att allt skulle vara så hopplöst, tänkte hon.

Så med ens dök en tanke upp i hennes hjärna. Tanken gjorde henne alldeles stel och drev blodet upp i hennes ansikte. Han hade hälsat och smålett, men det hade inte varit ämnat åt henne. Det var Märta han hälsat på. Eller kanske Britta.

Zandra förlorade intresset för sin spegelbild, lomade skamsset bort till soffan och kröp ihop där som en ledsen kattunge. Helst skulle hon velat borra huvudet i kuddarna och gråta en vers. Men hon måste avstå, rädd att någon skulle höra henne.

Jo, Zandra hade sina bekymmer. Hon trivdes inte med sin ålder. Femton år. Ingen i hela världen ville ta henne på allvar. En hel evighet skulle det dröja innan någon kunde inse att hon trampat ut barnskorna. Det dröjde trehundra sextiofem dagar innan hon var sexton år. Bara sexton år: lika många dagar till innan hon blev sjutton. Så arton. Först då kanske det började ljusna något. Men då... då!

Naturligtvis skulle hon bli något stort. Vid teatern eller filmen. Män skulle svärma kring henne. Han också. Varje kväll skulle han stå vid sceningången i hopp om att få se en

skymt av henne. Gå till någon av mina äldre systrar, skulle hon svara honom — kanske.

Det var lördagskväll ett par dagar efter det att deras mor rest till Ronneby. Zandra var ensam hemma, ty Britta och Märta hade givit sig ut på segeltur och skulle stanna borta till söndagskvällen. Jo, jo, tänkte Zandra, de skulle just vara de rätta att hålla ögonen på henne.

Britta och Märta hade roligt de. Och vackra voro de också och lika som bär. De voro tvillingar och höllo ihop. Vad Zandra mest avundades dem kunde hon aldrig riktigt komma till klarhet om. Om det var deras utseende eller deras vänskap sins emellan. Kanske mest det senare, de hade alltid varandra att ty sig till. Deras vänskap var som en mur och stängde alla andra ute. Zandra allra mest genom ålderskillnaden. De voro sju år när Zandra kom till, och det var väl därför de alltid betraktade henne som en baby, tänkte Zandra ofta.

Zandra hade även hon haft en tvillingsyster, men hon hade inte blivit mer än ett par timmar gammal. Hon tänkte mycket på den där tvillingsystern, de skulle ha hållit ihop, haft sina hemligheter tillsammans och klätt sig likadant liksom Britta och Märta. Och så hade hon sluppit att ensam i släkten gå omkring med uppnäsa och kort överläpp.

Hennes mors försäkringar att hon, Zandra, var söt på sitt sätt, var en klen tröst eftersom de nästan jämt åtföljdes av det mycket genomskinliga tillägget, att det inte betydde så mycket hur en flicka såg ut, om hon bara var snäll och såg glad ut.

Ibland tycktes det inte heller vara så bra med den där snällheten, ty hur ofta hade inte Zandra hört sin mor säga med en bekymrad suck: Zandra kommer nog att få genomgå mycket i livet, stackare, hon som är så snäll och tror alla människor om gott.

Zandra vankade oroligt genom rummen och visste inte vad hon skulle ta sig till i ensamheten. Ibland ställde hon sig framför spegeln, den var faktiskt det enda roliga hon för tillfället hade. Om bara inte håret varit så hopplöst rakt.

Solen var på väg ned bakom hustaken, det var vindstilla och inte ett löv rörde sig. De vita syrenklasarna hade blivit litet bruna i topparna, snart skulle de vissna och vara borta. Zandra suckade övergivet, så där skulle hon vissna bort och dö innan något hände... innan hon upplevde kärleken. För honom var ju inte att tänka på.

Under sitt vankande fram och tillbaka fick hon syn på en nyckel, som hängde i tamburen. Portnyckeln. Märta och Britta måste ha glömt den. Zandra tog nyckeln och vägde den i handen. Tänk, att vara så pass gammal att man hade rätt till en portnyckel. Att få komma och gå när man ville. Bara femton år — framtiden låg så avlägset långt borta.

Alltsammans var portnyckeln fel. Om inte den hängt där skulle Zandra krupit till kojs och somnat av pur ledsnad. Men att vara ensam hemma och ha en portnyckel inom räckhåll, det var som att se framtiden komma en till mötes. Det var bara att ta några steg, låsa upp en port och gå ut i friheten. En liten trevande tanke smög sig på henne — tänk om hon skulle...

Zandra såg ned på sin skolflickaktiga kjol. Den satt inte bra och räckte nätt och jämt över hennes spetsiga knän. Hon öppnade garderobsdörren och rumsterade om där en stund.

Några minuter senare stod hon klädd i en småblommig muslinsklädnad, som tillhörde Märta eller Britta. Litet för stor över bröst och midja var den, men den uppfyllde den önskan Zandra för tillfället hade: hon verkade ett par tre år äldre i den.

Vart skulle hon gå om inte till dansbanan, som låg ett stycke utanför köpingen. Där var det smockfullt av flickor och ont om kavaljerer. Zandra insåg genast att hennes chans att få dansa var lika med noll. Och där stod hon litet avsidet och hade tråkigt.

Kvällen skred fram. Himlen mörknade och övergick i kobolt blått, men i väster var den gul med molnbankar som togo sig form av ständigt växlande, fantastiska landskap. Runt om vid horisonten stod granskogen mörk och allvarlig.

Sista dansen, ropades det i en högtalare. I Zandras öron lät det som en straffande röst vrålade ut: Sista chansen. Uppe på dansbanan stodo par om par och väntade på att musiken skulle spela upp. Lika litet nu som under hela kvällen väntade Zandra på att bli uppjuden. Kvällen var verkligen ett stortartat fiasko.

Så hände det. En yngling kom direkt fram till henne och bugade sig, utan att vänta på hennes samtycke lade han armen kring hennes medja och försökte dra henne med sig upp på dansbanan. Det luktade sprit om honom, och hans hand kändes obehagligt varm. Nej, honom ville hon inte dansa med, hon slingrade sig lös och drog sig några steg tillbaka.

— Du hörde väl att det var sista dansen, sade han.

Hon fann honom motbjudande och ville inte dansa med honom. Han var envis och gav sig inte. För att bli av med honom, sade hon:

— Jag har lovat bort den här dansen.

Han lät henne vara ifred, men han ställde sig i närheten och släppte henne inte med ögonen. Musiken spelade upp, och när ingen kom och förde henne upp på dansbanan, steg han åter fram och bjöd sin krokade arm. Då hon åter tackade nej såg han hotfull ut.

Plötsligt var det någon som kom bakifrån och fattade tag i hennes arm och sade:

— Förlåt att jag låtit er vänta.

Innan Zandra visste hur det gått till stod hon på dansbanan. Och där i ljusskenet kunde hon se vem han var. Det var han. Honom som hon inte ens visste namnet på, men som hon drömt om och älskat i hemlighet. Hur kunde en sådan lycka vara möjlig?

— Det höll visst på att bli otrevligt nyss, sade han. Var det bra att jag ingrep?

— O, ja då! Tack så rysligt mycket!

Skrattande och rodnande stod hon och såg upp i hans ansikte. — Nå, sade han, ska vi dansa eller ska vi fortsätta att spegla oss i varandras ögon?

— Jag har aldrig dansat förr, bekände Zandra.

— Det gör nog ingenting, svarade han och dansade ut med henne. De hade inte hunnit stort mer än ett halvt varv, då han sade: Ni är ju lätt som ett svandun. Nog var de väl tråkigt att vi inte träffades förrän nu.

— Det kan ni aldrig mena, invände Zandra.

— Jo, sade han med ett uppsluppet skratt, tro mig om ni vill, men jag har hela kvällen dansat med små elefanter.

Musiken tystnade.

— Tack för dansen, sade han med en lätt bugning. Vad ska vi nu hitta på för roligt?

— Jag vet inte. Jag måste nog gå hem, svarade hon förläget.

— Prat... ännu är det långt till morgonen.

Hon kunde inte tro annat än att han bara skämtade och log troskyldigt mot honom. De gingo ett stycke efter de andra ungdomarna och så sakta, att de så småningom blevo ensamma och kommo in på vägar, som ledde utåt landsbygden. Plötsligt

(Forts. å sid. 27.)

Lars Widding:

Väntan

Högt uppe på en ås låg sanatoriet . . . Nere i dalen svepte dimmorna in naturen och gjorde sikten dålig. Men ändå upp till bergåsen nådde de inte. Där låg den stora gula byggnaden som en medeltida borg — högt uppe på en ås . . .

En klocka ringde ihållande. Så kom ännu en signal — så ännu en. Sedan blev det tyst. Man såg blott några människor sakta dra sig bort mot några långa byggnader, som liknande baracker. Men det var inte baracker — det var ligghallar. Man hade lämnat ena gaveln fri för vind och sol. Taket skyddade mot regn. Det var ett gott skydd. Luften var så härlig här — underbar. Och så läkte den så bra, sa alltid syster . . .

Nu ringde klockan. Och människorna gick sakta till sina bäddar, sträckte ut sig på dem och svepte röda filtarna omkring sig. På dem var det broderat i sköna slingor "Åsens sanatorium" — Åsen, som var så välkänt. Sveriges bästa sanatorium . . .

Anders Montelius var en ung man. Och han hade sin särskilda plats på ligghallen. För han var sjuk. En dag hade man sagt till honom:

— Lungsjuk! Behöver plats på sanatorium . . .

Sedan hade han sagt adjö till världen och Livet. Nu tyckte han att han inte levde längre. Det här livet var så överkligt och konstigt på något sätt. Man levde och man levde inte. Det var nästan så, att kroppen levde, blodet pulserade och höll livsgnistan uppe — men själen var död! Det fanns ingen själ längre, ansåg Anders — blott något visst, som kunde skämta om Döden och baciller och som ibland kunde känna längtan efter den grå vardagen — längtan som kom tårarna att rinna i ögonen på nätterna då ingen såg en och rädsla i mörkret — rädsla inför att dö och få komma i en grav, överskottad med jord . . .

Men klockan ringde obönhörligt. Det var ingen vanlig klockringning. Den sa inte som den hade sagt i skolan:

— Nu är lektionen slut!

Nej, den här var en helt annan signal. Den befallde. Gå —

gå! sa den. Nu måste ni gå och lägga er. Man blir så bra av det. Luften kommer att göra underverk . . .

Anders' inre protesterade. Nu ville han inte gå och lägga sig. Nej, han ville gå ut i skog och mark tillsammans med Ulla, ta matsäck med, titta på fåglarna och kasta smörgås på spegelblanka skogstjärnar. Men Ulla var inte här . . . Ulla var i Livet — i den verkliga världen. Ulla var frisk — inte sjuk som han. Ulla levde — han varken levde eller var död. Och det var därför som han skulle lägga sig på en ligghall tillsammans med många andra kamrater — ligga tyst och stilla, läsa någon tidning eller också blunda och sträcka ut sig på rygg med armarna efter sidorna. Syster sa alltid att det gjorde underverk det där att bara ligga stilla och vila . . .

Vila!

Vem fan ville vila? Inte ville Anders det. Han ville leva som förr i tiden — dansa, segla, springa och arbeta — sitta uppe om nätterna med andra kamrater och diskutera över livets problem. Bah . . . Vad hade han förr vetat om livets problem? Han hade läst böcker och diskuterat teorier. Men någon praktik hade han aldrig haft. Den fick han nu — på sanatoriet . . .

— Jag ger katten i att lägga mej, tänkte han. Jag går ut i skogen till tjärnen och fiskar . . .

Men klockan ringde. Och den befallde honom. Och därför gick han tyst och stilla ned till ligghallen, svepte om sig de röda filtarna och lade sig på rygg. Han funderade:

— Ska jag läsa någon tidning . . .

— Nej, jag struntar i det . . .

Jaha, så struntade han i att läsa någon tidning. Han låg där bara med slutna ögon och armarna efter sidorna. Han längtade efter postmannen. Han visste, att han skulle få brev från Ulla. Det var det enda som kunde hålla uppe honom. I stunder av tvivel tog han upp hennes brev, läste dem åter och åter igen och längtade — längtade som han aldrig i sitt liv gjort någon gång. Ingen kunde väl känna längtan tillbaka till livet mer intensivt än vad han gjorde — till Livet och — till Ulla! Ty

Ulla var för honom lika med Livet. Utan henne ville han inte leva...

Nu väntade han brev. Det fick han varannan dag från Ulla. Hon var ung och blond och söt. Hon var hans fästmö. Han älskade henne. De skulle gifta sig, då han blev frisk. Hon skulle vänta på honom. Hon hade lovat det — lovat det i varje brev och varje gång han ringt till henne. Han mindes än precis som om det varit i går den där gången — den där gången då han för sista gången kysst henne. Hon hade bett honom kyssa henne fast hon visste, att han haft baciller i sista sputumprovet.

Han hade inte velat det, men hon hade bett honom.

— Jag är inte rädd för baciller, hade hon sagt. Så hade han kysst henne. Ibland kände han samvetskval över den kyssen. Tänk om just den kyssen hade givit Ulla de baciller, som skulle komma sjukdomen att ta fart i hennes lungor. Tänk om... Då kände han ånger och rädsla. Andra gånger skrattade han åt det hela. En bacill mer eller mindre. Vad gjorde det. Antagligen hade han haft baciller hela hösten. Och under hösten hade han kysst henne ofta...

Luften stod fullkomligt stilla runt omkring honom. Och det var mitt på sommaren. Från ligghallen hade han god sikt över dalen. Tittade man noga kunde man se forsen mellan tallarna. Den sorlade så dovt och brusande och den entoniga melodin gav ro och sömn. Ibland höll den människorna vakna — brusade och påminde om Livet, som fanns utanför sanatoriets stängsel...

Men idag skulle han få brev. Ulla hade skrivit till honom i går kväll förstås och lagt på brevet så att det kom med sista tåget. I dag skulle han åter få läsa hennes rader. Det var så konstigt. Snart skulle han hålla i sin hand ett papper, som hon bara för tolv timmar sedan skrivit på. Och ändå var hon så långt borta — så avlägsen, att han inte kunde nå henne annat än med telefon och brev. Konstigt...

— Posten. Tjo — hej. Mycket post i dag...

Postmannen kom med brev och tidningar. Han gick från säng till säng, slängde ett brev här, en tidning där. Anders såg honom komma mot sin säng. Han skulle ha velat rusa upp och riva till sig alla brev som postmannen hade och söka efter sitt. Men det vågade han inte. Man skulle skratta åt honom. Det skulle vara barnsligt att göra så...

Och därför låg han stilla i sin säng och väntade. Då postmannen kom kastade han en tidning till honom. Men blott en tidning — inget brev.

Anders Montelius ville inte tro det — han kunde inte. Han var säker på att postbudet måste ha sett fel. Säkert fanns det ett brev till honom någonstans i bunten — ett brev till honom från Ulla.

— Ingenting till mej idag, va...

— Nä...

Anders försökte göra sin röst så likgiltig som möjligt.

— Se efter, bad han sakta. Han ville inte låta någon se att han darrade av iver. Men postbudet var redan vid nästa säng. Och så gick han vidare. Man öppnade breven, läste ivrigt vad de, som väntade på en, skrev, bläddrade i tidningar och gäspade...

Anders låg raklång på sin bädd. Han hade inte fått något brev. Han förstod att han var glömd. Klart att Ulla inte vill ha honom eller vänta på honom — han som var lungsjuk! Vem visste om han någonsin blev bra? Nej, Ulla gjorde rätt, som struntade i honom. Bara rätt... Han var ingenting att ha... Alla som hade tuberkulos skulle avlivas. Kanske världen då skulle bli fri sjukdomen. Han, Anders var ingenting att ha — han var sjuk — glömd — borta...

— Fick du inget brev

Kamraten i sängen bredvid vände sig mot honom. Han var gift, han, men han gick med olika fruntimmer för det. Och han tycktes stormtrivas. Hans sinnesfrid var den bästa — ingen kunde hitta på så grova skämt som han och ingen kunde skratta lika högt och bullersamt som han. Anders trodde, att kamraten måste ha stora lungor. Men givetvis var de sjuka liksom hans. Anders hade hört att kamraten ofta fick blödningar. Men det brukade inte denne bry sig om. Han var ute med fruntimmer jämt för det — laboratoriebiträden och andra patienter.

Så skulle också Anders ha velat vara — kunna svika Ulla och flirta och kyssa andra kvinnor. Men han kunde inte. Varför? Åh, han skulle vilja ropa till kamraten:

— Nä, jag fick inget brev! Oss sjuga glömmer alla...

Men i stället sade han förargat och övertygande:

— Fick ett brev i går från Ulla. Hon kan ju inte skriva var dag heller!

Han ljög. Men han ljög så att han trodde sig själv. Den andre log skeptiskt:

— Nä, hon kan förstås inte skriva varje dag, förstås inte...

Anders blev förbannad. Insinuerade den andre någonting va Förbaskat tarvligt gjort av honom i så fall... Hans Ulla som skrev varannan dag — hon som svurit honom att alltid vara trogen och älska honom. Och vänta på honom...

Då kände han och förstod att han själv tvivlade på sin fästmö... Varför hade han inte fått brev. Å, andra människor förstod inte vad det betydde att ligga på ett sanatorium — i en helt annan värld, där andra lagar gäller och där, Döden och bacillen är det käraste samtalsämnet — dag ut och dag in! Blir jag frisk någon gång? Tja, kanske... Om man sköter sig riktigt bra! Och hur stor procent dör? Inte så stor... Tack för upplysningen! Verkligen intressant. Kan man få se på några siffror... Jasså inte. Gör detsamma då... Jag dör. Alla dör...

— Vi sotare är ett släkte för oss själva...

Någon pratade högt en bit bort på ligghallen. Anders log litet sarkastiskt för sig själv. "Vi sotare" — ja, nog var det ett släkte för sig själv. Bra blev man väl aldrig. Många fick lungblödningar och dog. Fast sånt hände ju bara andra. Själva skulle man nog klara sig... Å, tänk att få vara frisk och kunna få arbeta igen. Och få komma hem till Ulla igen...

Så var hans tankar hos Ulla åter. Ulla...

Varför skrev hon inte? Kanske hon haft mycket att göra — kanske hon därför inte hunnit. Eller kanske det var postens fel. Anders hade hört att posten ofta slarvade. Paket som man skickat från Stockholm hade inte kommit fram till sanatoriet på veckor. Att han inte fick brev i dag... å, det var bara en sådan där lapsus av posten. Eller kanske Ulla glömt att lägga brevet på lådan...

— Glömt!

Då log han åter så där sarkastiskt som han lärt sig på sanatoriet och tyckte synd om sig själv och förstod att Livet var ett enda helvete. Han skulle vilja vara död. Ja just död! Hörde Gud det — Gud... Döda mej...

Sedan blev han rädd att han skulle bli bönhörd. Och han tänkte med förakt på det liv, som han levde. Klockans ringningar, — gå och lägg er på hallarna — gas varje onsdag, sänka varje fredag, vägning, eterdoft, långa sjukhuskorridor, hostningar, nattklockan som ringde, då någon fått en blödning och kallade på syster — svassande sjuksystrar med det där patent-hurtiga:

— Luften kommer att göra underverk. Alla blir bra! Ni ska bli bra. Riktigt bra... Gå och lägg er bara och — vila!

Det var precis som om man var internerad — precis som om man skulle straffas för att man hade baciller. Tja, teorin om alla lungsjukas likvidering var kanske inte så dum. Så skulle väl världen någon gång bli kvitt sjukdomen. Vad gjorde det om man levde eller var död? Det kunde väl kvitta! Nä — fy fan!

Svordomen lättade — ty han hade uttalat den högt. Kamraterna som låg runt omkring honom och som hört det, tittade på honom frågande men han ville inte förklara sig. Han tog en tidning och försökte läsa. Men det gick inte. Rubrikerna dansade framför hans ögon. Och inom honom surrade blott en tanke. Glömt — sa den. Glömt, glömt! Hör du det? Hon har glömt dej!

Så småningom blev denna tanke till visshet. Och en våg av bitterhet for över honom. Nu när han var sjuk brydde sig ingen om honom. Inte ens Ulla. Å, han hatade henne. Varför skrev hon inte annars . . .

Så låg ligghallen där i solskenet. Men för att inte solskenet skulle komma in till patienterna hade man hängt markiser för, ty solen och värmen satte fart på bacillerna inne i lungorna, trodde läkarna. Och därför låg man i skuggan — i en egen värld.

— Det är klart att jag ska bli frisk.

— Blir jag frisk? Gud!

— Kommer Ulla att vänta på mej . . .

Stumma ord. Bara tankar . . .

En ny dag. Tunga regnmoln hängde över bergstopparna. I dag svepte dimman in hela sanatoriet också. Och den där tryckande och fuktiga luften kom reumatismen i lungsäcken att ta fart. Det ryckte och slet i lungorna som gasats och det gjorde ont då man andades. Och så hostade man än mer . . . En skärande, ihållande hosta. Och man fick upp var — var, som de vita blodkropparna bildat i kampen mot tuberkulosbacillen.

Så hördes åter den där ringningen — den där, som sa:

— Gå! Gå till ligghallen och vila. Order . . .

Och så gick man — sakta och försiktigt, ty det skulle man göra, sade syster alltid . . .

Så låg Anders där på ligghallen. Nu kom åter längtan över honom. Det gjorde den alltid, då han lade sig för att vila. Annars kunde man hålla borta alla tankar på sådant med couronnespel, skämt och glam. Men i ensamheten gick det inte. Då kom tanken på Livet åter tillbaka — längtan ansatte själen, den själ, som ännu fanns kvar.

Nu ville Anders Montelius åka hem till Stockholm — till Ulla och Livet. Han skulle vilja gå ute vid Blockhusudden med henne, sitta under ekar och kyssa henne och vara frisk. Aldrig tänka på sina lungor — bara vara glad och lycklig. Allt det där ville han göra — men det fick han inte. Nu skulle han vila — vila . . . Ligga på rygg och vila. Och andas sakta och djupt. Man blev ju så bra av vila.

I natt hade han knappt sovit något. Han hade bara funderat över varför inte Ulla skrivit. Något måste ha hänt henne. Kanske hon dött . . .

Då kramade skräcken honom och han trodde att han skulle bli vansinnig. Sjuka idéer korsade hans hjärna. Han kunde inte bli fri dem. Och då han inte såg en syn med Ulla död i en vit kista såg han henne dansande med andra män — och hon log mot dessa och sa:

— Min fästman bryr jag mej inte om. Han är sjuk ser ni — ligger på sanatorium . . .

Och ett skallande gapskratt! Gapskratt . . . Ligger på sanatorium! Han panna kändes feberhet och då han för några ögonblick kom till sans sade han sig att han hade feberfantasier och

yrsel. Han borde tänka sunt över situationen, göra slut med Ulla och börja gå med en flicka som var sjuk liksom han själv . . .

— Post! Tidig post i dag . . .

Postbudet kom. Men Anders brydde sig inte om honom. Längst inne fanns väl en glimt av spänning som tjurade och sa, att han skulle ha brev från Ulla i dag. Men på ytan var han lugn som en filbunke. Hans ögon uttryckte både resignation och spänning. Konstigt . . .

— Montelius — brev till dej i dag . . .

Och postbudet slängde ett brev på hans bädd. Han kände igen handstilen ty det var Ullas. Och han log och pulsarna slog dova slag och med darrande händer slet han upp kuvertet.

Sedan läste han — sakta och tyst för sig själv. Han stannade vid varje ord, såg på handstilen och tänkte:

— Det här skrev Ulla blott för tolv timmar sedan. Så nära hon är mej . . .

Och han log. Och han kände sig så förunderligt lycklig — så där lyckligt glad som man känner sig då man inte har några sorger utan bara framgång och lycka.

Hon älskade honom. Hon skulle vänta på honom. Hon visste att han skulle bli frisk . . .

Visst, visst! Precis som om han själv skulle ha tvivlat på det någon gång. Å, herregud — varifrån hade han fått alla vansinniga idéer? Han var ju en däre — ett nervöst barn. Å, han var lycklig — han som hade Ulla.

Om tre månader skulle han åter vara frisk. Varför han bestämde sig för tre månader visste han inte men något inom honom sade:

— Om tre månader är du frisk!

Då skulle han åter vara frisk — inga baciller i lungorna längre. Då skulle han åter få komma tillbaka till Ulla och till arbetet och leva igen. Herregud — vad gjorde det att han låg här några månader. Han borde ta det som semester och vila upp sig! Han låg ju egentligen bara här och väntade på Livet igen. Tre månader var ju inte så lång tid. Och nu skulle han sköta sig. Ullas plåt hade varit bra. Hon skrev det. Inga fel på lungorna. Det var så underbart det kunde bli. Han tyckte, att han aldrig varit så lycklig någon gång . . .

Han vände sig till sin kamrat. Han som var gift och som gick med andra fruntimmer och som skrattade och skämtade så bra om kvinnor, baciller och Döden och Liemannen. Anders sa:

— Fick du någe brev?

Kamraten skakade på huvudet.

— Jag fick, jag . . .

Den andre såg till synes ointresserat upp, men man kunde läsa avund i blicken, då han sa slött:

— Jaså . . .

Så var det med den saken. Molnen hängde blygrå alltfört. Men i öster klarnade det visst. Och vinde hade börjat ta fart . . . Kanske himlen skulle sopas ren från moln? Det såg så ut . . .

Högt uppe på åsen låg sanatoriet i en värld för sig själv.

På förekommen anledning

få vi påpeka att korrespondens rörande De Lungsjukas Riksförbund eller Tidskriften Status icke bör adresseras till någon av Förbundets funktionärer personligen utan till Förbundet, resp. tidskriften.

DE LUNGSJUKAS RIKSFÖRBUND.

FÖRLOVNINGEN

De voro fyra flickor på det lilla kontoret — Maj, Brita, Evelyn och Ruth. Och de voro så goda vänner som endast fyra kontorsflickor under en gammal knarrig chef kunna vara. De hade bl. a. lovat att aldrig ha några hemligheter för varandra . . .

En lördagsmorgon, när Maj lämnade en faktura till Evelyn, gav den senare till ett illvrål, i vilket låg både jubel och besvikelse. De tre andra såg förskräckta ut.

— Mår du inte bra? frågade Brita.

Till svar sträckte Evelyn Majs vänstra hand i vädret. Och alla såg att där blänkte en smal guldring.

— Hon har förlovat sig, den harpan, skrek Evelyn — och säger inte ett ljud. Och vi som inte skulle ha några hemligheter . . .

Alla störtade fram och överöste den stackars Maj med gratulationer och förebråelser:

— Har den äran, vem är han . . .

— Markatta . . . är han tjusig . . .

— Älskade Majsan . . . vad heter han . . . hur snart ska ni lysa . . .

Nyförlovade Maj försvarade och förklarade sig så gott hon kunde. Han hette Kurt och var blond och var kassör i en importfirma . . . de hade känt varandra bara ett par veckor och hon kunde ju inte veta om . . . förrän häromdan, när han talat ut riktigt . . . och så hade de köpt ringar genast . . . nej, hon hade inget porträtt av honom . . .

Sedan man pratat slut, bad Maj chefen att få gå lite tidigare, och det fick hon.

Därpå skramlade de tre kamraterna till fem röda rosor, som de beställde i blomsterbutiken och som skulle levereras på måndag morgon.

På måndagsmorgonen kommo de tre lite före tiden, och när Maj kom stod rosorna på hennes bord. När hon fick syn på dem, bleknade hon lite och sa:

— Tack ska ni ha flickor . . . men . . .

Och så visade hon sin vänstra hand. Där fanns ingen ring . . .

— Herre Gud, skrek de tre unisont . . . vad har hänt?

— Det är slut, sa Maj, suckande. Vi träffades i går . . . och så hade vi vårt första gräl . . . och så slog vi upp!

— Det var det hemska . . .

— Det var den kortaste roman jag nånsin hört . . .

— Är karln en knöl . . . vad gräla ni om?

— Om den gifta kvinnans problem, upplyste Maj.

— Men, jesses, du är ju inte gift ännu, sa Evelyn.

— Nej, men det var ju meningen att jag skulle bli . . . och Kurt ville att jag då skulle sluta jobbet på kontoret . . . han vill inte ha en fru som sitter på kontor . . . men det ville jag inte gå med på, för jag vill vara ekonomiskt självständig . . . och så kallade han mig blåstrumpa . . .

— En sån fräck karl . . . du gjorde aldeles rätt, Maj, sa Brita . . . jag kan svära på att du hade blivit olycklig . . . men våra rosor . . .

Maj smekte rosorna . . . det kom något vått i hennes ögon.

— Tack, flickor . . . jag tror jag låter dom stå kvar . . . i alla fall . . .

Och så övergick man till fakturorna . . . och till att analysera den manliga egoismen i största allmänhet.

Hela dagen stod rosorna på Majs bord . . . och ibland smög hon sig till kyssa en av dem. Innan hon gick bytte hon vatten åt dem och lät dem stå kvar . . .

Nästa morgon var Maj först på kontoret. Rosorna voro ännu friska. Så småningom kom de tre andra flickorna . . . och Maj hälsade dem med uppsträckt vänster hand . . .

Alla tre skrek till på en gång . . . på fingret satt ånyo den blanka ringen.

— Du milde, sa Evelyn . . . hon är förlovad igen . . . det är inte klokt . . . hur bar du dig åt?

— Inte på något särskilt vis, sa Maj. Han ringde på kvällen och ville träffa mej. Vi träffades. Han bad om förlåtelse och sa att han ångrade sig. Allt blev bra igen.

— Och du får behålla jobbet . . . slipper sitta hemma och vissna?

— Ja, så länge jag själv vill . . .

— Och vad tror du har kommit honom att ändra sig?

— Jag tror att du har räknat lite . . . på utgifter och inkomster . . . för en kontoristfamilj i Stockholm . . . han är väldigt styv i räkning . . .

Maj smekte sina rosor . . . med vänster hand.

B e s .

Med den starkares rätt

(Forts. fr. sid. 18.)

De kunde ingenting uträtta i denna snårskog. Skytten skulle inte låta sig fångas, om också ett helt regemente genomkorsade skogen.

Så höjde anföraren sin hand . . . om det var till hälsning och avsked åt den döde eller om det var ett tecken på att marschen skulle fortsättas, visste ingen, men soldaterna ordnade sig på ett led, och den tysta marschen bekynte. Sist gick Stigs häst

med tom sadel; han var orolig och klippte med öronen. Hade hans herre blivit borta?

Dagern låg blå och skir över bygden i fjärran. Allt var så fredligt och höststilla. Men likväl . . . det var ofred. Om ofreden skulle graven på backen vittna, och ungbjörken skulle för eftervärlden berätta om den unge karolinen, som gick till vila under dess krona en blank höstdag . . . för att aldrig resa sig mer.

Vid Röra mötte friryttarna den långa trossfåra, som med en sovande finsk kapten i spetsen var på väg till lägret efter ett lyckosamt slutfört uppdrag.

Olika falla i krig ödets lotter.

Fritz Stenlund:

ÅSNEVDRIVAREN

Det var ingen som visste varifrån han kom, men en vacker dag dök han upp på det stora, fina kaféet. Han kallade sig Ekberg.

Fint i egentlig mening var väl inte kaféet. Det hade samma gamla smutsbruna inredning som alla de andra kaféerna, samma billigt prålade armatur och samma fylliga matrona bakom disken som de flesta andra kaféer. Men där hölls en viss ordning. Zigenare och tattare blev inte serverade, och över huvud taget verkade publiken sållad. En jättelik utkastare i dörröppningen utgjorde en viss garanti för att umgängestonen blev relativt städad.

Kaféet hade en telefonhytt, i vilken man kunde gå in, stänga dörren efter sig och tala fritt ur hjärtat med dem man hade något att säga pr telefon. Denna telefonhytt var kanske ställets förnämsta attraktion. Åtminstone för den klick stamkunder som satt på kaféet från morgon till kväll med avbrott för de regelbundna krogbesöken kl. 12 och kl. 3.

Klicken bestod av fördettingar. Det var en f. d. kapten, en dito präst, musikdirektör, hovmästare, köpman o. s. v. De använde telefonhytten flitigt. Somliga sålde böcker, klockor och kikare på avbetalning, somliga tog upp annonsorder för tillfällighetspublikationer och somliga arbetade i bidragslistor för välgörande ändamål. Fördettingarna tycktes klara sig bra. De var välfödda och snyggt klädda, och deras inkomster tycktes räcka till ett par öl i timmen dagen i ända. Plus krogsvängarna. Tonen var glad och gemytlig i gänget, på några få undantag när. Dessa undantag kom då och då, och de förorsakades alltid av den omständigheten att två bredaxlade, stadiga herrar kom in, satte sig vid ett bord nere vid dörren och fixerade

gänget. Det lade alltid sordin på stämningen. Det hände ganska ofta att de två bredaxlade herrarna kom fram till gängets bord och i lätt samtalston bad att få tala i enrum med den eller den. Då försvann vederbörande i ett halvt års tid eller så. Genom gänget gick en sakta viskning:

— Stillot!

Vilket översatt till begripligt språk betydde Långholmen.

Och nu hade en som kallade sig Ekberg dykt upp, gudarna vete varifrån. Han var lång och mager, hade mustascher och blek hy. Hela hans kropp bar vittne om försakelser och lidanden. I en hel veckas tid satt han tyst och stilla vid ett bord i gängets närhet, drack te och rökte cigarreigarretter. Han hade sommaröverrock, torts att det var mitt i smällkalla vintern, blanknött, blå cheviotkostym, som alltid var välpressad och borstad, välputsade skor, som han ängsligt höll dolda under bordet, tydligen av den anledningen att skorna saknade sulor.

Man vande sig vid honom, och gänget hade så småningom börjat pruta på den misstänksamhet med vilken det annars konsekvent tog emot nya gäster. En dag hade en av fördettingarna gjort en synnerligen lyckad affär och stämningen var fri och uppsluppen. Ölet rann i strömmar och gängets sorl fyllde lokalen. För detta hovmästaren kände en obetvinglig lust att vara hygglig, vadan han gick fram till nykomligen och presenterade sig:

— Mitt namn är Kreutz.

— Ekberg, svarade främlingen och sträckte fram en smal, vit hand.

— Yrke? frågade Kreutz.

— Ingenting!

Nu måste Ekberg slå sig ner vid gängets bord. Något öl ville han inte ha, ty han hade dålig mage. Men litet te och rostat bröd, om det nu fanns någon som ville betala för honom.

Det fanns!

Ekberg befanns vara en trevlig karl, fastän han var tyst och lågmäld. Han berättade torra historier från sina resor jorden runt, historier som var laddade av humor, trots torrheten. Han fick gänget att vrida sig av skratt när han talade om sina upplevelser som åsnedrivare i Turkiet. Det hade varit en mödosam tid för honom. Inte nog med att åsnorna var istadiga och slog bakut, de rymde också ibland, och då fick Ekberg slita spö och förlora sin lön.

— En gång hade jag det ganska bra förspänt, berättade Ekberg. Jag hade lagt undan cirka tusen kronor i sedlar, och för dem tänkte jag resa hem. Sedlarna hade jag i en vanlig papperspåse innanför skjortan. En dag råkade jag tappa påsen under det jag höll på att tampas med en åsnehingst. En av de andra åsnorna nappade till sig påsen och åt upp den med sedlar och allt. Då stod jag inte ut längre. Jag sköt mej.

— Va?!

— Men jag sköt bom. Och nu är jag här.

Historien väckte allmänt deltagande, och f. d. kaptenen sköt till Ekberg ett par kronor.

— Gå och ät för de här pengarna. Du behöver ha mat.

Från den dagen var Ekberg inkilad i gänget. Han var aldrig påträngande på något vis. Tyst och stilla satt han vid bordet och drack sitt te, svarade artigast om någon tilltalade honom och berättade då och då en historia från sin tid som åsnedrivare.

Man kom snart underfund med att han var synnerligen användbar. Han kunde uträtta ärenden. Han gick till systemet och hämtade ut ransonen, han gick till firmor och hämtade annonsmanuskript och till pantbanken och belånade ringar och klockor, när sådant behövdes. För allt sitt besvär begärde han endast en kopp te då och då. Han gjorde sig helt enkelt outhärlig.

Han frågade aldrig sina nyförvärvade vänner om deras privata angelägenheter, men han talade heller aldrig om sina.

En kväll kom han genomvåt av snöblask. Han sjönk ner vid bordet med en djup suck och andades ut.

— Hur är det med dej? frågade man.

Han var ännu blekare än vanligt och hans händer darrade!

— Jag är hungrig, sade han.

Naturligtvis skulle han få mat.

Och maten kom in och han slukade den. Vid den sedvanliga koppen te hade han lugnat sig så pass att han kunde le åt sin egen svaghet.

— Det är löjligt alltsammans, sade han. Jag hade inte behövt ha det så här om...

Gänget spetsade öronen. Det var tydligt att Ekberg hade någonting att berätta om sig själv.

— Nåå? undrade någon.

Ekberg satt en stund och stirrade tankfullt rätt ut i luften. Så tog han fram en gammal, sliten plånbok, letade en stund och hittade ett papper som var gulnat av ålder och illa medfaret.

— Se här, sade han kort.

Kreutz läste högt:

"Till ingenjör Kasper Ekberg har jag denna dag utlånat 1.000 (Ettusen) kronor. Som säkerhet för detta lån har jag emottagit 100 st. aktier à 100 kronor. I Gamla Bryggeri Akt.-bol. Aktierna

skola av mig förvaras till dess ovannämnde Ekberg eller med hans fullmakt försedd person återbetalar lånet.

Stockholm den 1 april 1937.

Clara von Hanseu,
Godsägarrinna.

Bevittnat.

— Åhå fan! sade för detta kaptenen.

I övrigt satt gänget tyst. Var och en tänkte på sitt. Det skulle ha varit intressant att se vad var och en tänkte i sitt inre, svarta djup.

Men snart var diskussionen i full gång. Det var väl enkelt att få ut aktierna?! Gumman kunde ju få fullmakt att sälja dem, ta sina tusen kronor och ge Ekberg resten. Men Ekberg skakade på huvudet.

— Ni känner inte henne, sade han och log överseende. Hon är gammalmodig och envis. Tusen kronor måste jag ha i min hand och lämna henne. Annars — tja, det är ingenting att göra åt saken.

— Var bor hon? Har hon telefon?

Ekberg rev ett blad ur en anteckningsbok. Där stod adressen och telefonnumret.

Kreutz skrev av lappen i smyg. Och så tackade Ekberg för samvaron, sade godnatt och gick.

Klockan blev elva nästa förmiddag innan Ekberg kom. Då väntade gänget honom med otålighet. Gänget hade varit i febril verksamhet. Man hade ringt det uppgivna telefonnumret och blivit avsnäst av en gammal dam, och man hade konstaterat att den uppgivna adressen fanns. Saken var klar. Gänget hade fattat sitt beslut. Ekberg skulle få låna tusen kronor.

Först ville han inte höra talas om det, men sedan han hållit en lång palaver inne i telefonhytten gick han med på transaktionen, han fick pengarna, räknade dem noga och stoppade dem i plånboken.

— Jag vill att någon av er går med mig och hämtar papperen, sade han.

— Vi går med allesamman!

— Och sedan bjuder jag på en charmant middag.

Soligt leende drog sig gänget bort mot Östermalm. Två man gick med upp i huset, medan de övriga stannade nere på trottoaren.

Ekberg ringde och blev insläppt. Kreutz och kaptenen väntade i farstun. Om en stund stack Ekberg ut huvudet, överräckte ett tjockt lackat konvolut och viskade:

— Gå ned på det vanliga stället, så kommer jag om en stund.

Och så slog han igen dörren.

Men redan nere på trottoaren bröt Kreutz konvolutet och fann i detta några gamla veckotidningar och en papperslapp. På denna stod:

"Åsnor!

Ekberg, åsnedrivare.

Kanske bättre känd under mitt rätta namn: Eskil Bergman, handelsbiträde."

— Lurade! sade gänget i korus.

— Vi måste ha tag på honom!

— Tjänar ingenting till! Huset har minst fyra genomgångar.

— Men...

— Men!? Minns ni inte Bergman? Det är tio år sedan. Han skulle gifta sig då. Och så blev han full en kväll, och vi plöskade av honom hans bosättningspengar. Det var tusen kronor. Och så nöp han pengar ur firmans kassa och åkte fast.

Förstrött visslande gick gänget tillbaka till kaféet. Det var så underligt tyst vid stambordet en längre tid framåt.

Det stora ögonblicket

(Forts. fr. sid. 14.)

Ingen mindes riktigt hur det egentligen gick till. Alltsammans berodde väl närmast på en slump.

Just som man skulle ta en ny scen — regissören hade redan satt megafonen till munnen för att ropa TYSTNAD! — råkade hans blick fastna vid Britta Eriksson, som i sin kornblå baddräkt stod inklämd bland den övriga publiken allra längst framme vid det spärrande repet och bara såg på honom med sina stora, melankoliska, bedjande flickögon.

Något for igenom honom. Han visste inte vad det var. Kanske ett svagt minne av att han en gång för mycket, mycket länge sedan, liksom i en annan värld, förespeglat denna unga kvinna något. Och ett behov att på det enda sätt som just nu stod honom till buds gottgöra vad han underlåtit grep honom med ens.

Han lät megafonen sjunka, log, gick bort till Britta Eriksson, böjde upp repet, fattade hennes han och sade vänligt:

— Ni kan få vara med i den här scenen! Kom bara!

Och inför hela Österös blickar ledde han henne mitt ut på den solbadade spelplanen. Britta Eriksson tyckte att det kändes som om han lett henne ända in i himmelrikets sköte.

Hon förstod att hennes stora ögonblick var inne. En gränslös lyckokänsla genombälvade henne. Där stod mamman. Hennes ögon lyste. Där stod fiskhandlare Palls son Efraim, som älskade henne olyckligt. Hans ögon lyste också. Och där stod gamle överste Klingenberg, som hemligt tillbad henne, och fröken Hammarstrand på posten, som egentligen borde hata henne. I led vid led stodo de där med ögon som lyste av lokalpatriotisk tillfredsställelse — alla dessa människor från Österö, som älskade, hatade, avundades eller hemligt tillbådo henne eller i största allmänhet bara visste vem hon var. Men i detta ögonblick besjälades de blott av en enda känsla för hennes kronblå och flaskbruna lilla personlighet — känslan av stolthet över att det var från Österö hon kom — hon, Britta Eriksson, som äntligen gick in vid filmen.

— Vad heter ni, fröken, frågade regissören.

— Britta Eriksson, svarade hon blygt.

Plötsligt knäppte han till med fingrarna. En järnridå höjde sig långsamt över det förflutnas dunkla värld. Javisst, nu kom han ju ihåg! I någon föregående inkarnation — på en annan planet — kanske för många tusen år sedan — hade han talat med denna unga kvinna, och inte nog med det — han hade antecknat hennes namn i den lilla röda boken med de svarta pärmarna!

Regissören fiskade upp den, bläddrade lite fram och tillbaka och ropade förtjust:

— Söt! Britta Söt! Hä?

— Han säger att hon är söt! mumlade publiken och applåderade spontant.

I nästa ögonblick hände det förfärliga.

Sällskapets mascot, den lilla strävåriga foxterriern, kom släpande på ett gammalt trasigt simbälte, ur vilket korken yrde.

Regissören vände sig om. Skådespelarna som medverkade i scenen vände sig om. Publiken längs repen — och det var praktiskt taget hela Österö — vände sig också om, och inom en sekund hade allt intresse överflyttats från Britta Eriksson till terriern.

När episoden var förbi — när det inte fanns en kork kvar i simbältet — då stod Britta Eriksson i sin kornblå baddräkt

Zandra och kärleken

(Forts. fr. sid. 20.)

stannade han och kysste henne. För Zandra hade allt på en gång blivit så förunderligt stort och betydelsefullt. En kyss var för henne detsamma som ett trohetslöfte för livet. Så långt hade hon alltså kommit: hon älskade och älskades tillbaka. Detta var kärleken!

— Säg mig, sade han litet vårdslöst, var bor du egentligen?

Allt ramlade med ens samman för Zandra och blev ett enda kaos. Han visste således inte vem hon var. Han märkte inte vilken verkan hans fråga gjort och visslade sorglöst. Då de gått ett litet stycke till upprepade han frågan och gäspade.

Då miste Zandra besinningen, slet sig häftigt lös och sprang allt vad hon orkade. Han ropade något efter henne, vad kunde hon inte uppfatta. Hon bara sprang över nattfuktiga gården, hoppade över diken.

Uttrötad kom hon hem, innan hon låste upp porten bröt hon en kvist av den vita syrenbusken. Fort fick hon av sig kläderna och kröp i säng. Syrenkvisten tog hon med sig och lade på kudden. Hon grät inte, kände sig bara så skamsen. Inom några få minuter sov hon.

Ester-Louise Gard.

mitt inne på den avspärrade strandremsan och såg ganska överflödigt ut.

Regissören tycktes ha glömt henne. Det där med hunden var ju också en utomordentligt lustig händelse. I minst fem minuter hade hela sällskapet förfärligt roligt åt den.

Därpå togs scenen, men Britta Eriksson fick inte vara med. Nu fanns det inte något tvivel om saken längre. Regissören hade definitivt glömt henne.

— Gå åt sidan där! skrek någon.

Och Britta Eriksson gick åt sidan. Hon kröp tillbaka in under repet, banade sig väg genom åskådardhopen och försvann, tungt stödd på sin gamla visa moders fasta arm. Med döden i hjärtat och ett eko av applåderaskan ännu ljudande i sina öron gick hon tillbaka till den relativa obemärkthet, från vilken hon nyss kommit. Och hon hade en känsla av att när hon gjorde det, vände sig hela Österö om och suckade — suckade som man suckar vid minnet av en brusten illusion.

På dagen ett år senare gifte hon sig med fiskhandlare Palls son Efraim, som alltjämt älskade henne.

Äktenskapet blev mycket lyckligt. Efraim Pall var snäll, stark och rättfram. Britta Eriksson var söt och god. Och hon lagade de underbaraste köttbullar.

Men på bio gick herrskapet Pall aldrig, och någon foxterrier fick inte lov att sticka in nosen i deras lilla vackra trerums-lägenhet.

VITA

Läkerol

(Bröst-Bonbons)

innehålla samma välgörande eteriska oljor som de världsberömda mörka Läkerol-Tabletterna.

Vita askar à 35 öre oms. o. varusk. inb.

Det som aldrig blev sagt.

Det snöade tätt och stilla, då Ove steg av tåget i sin hemstad. Medan han gick den korta vägen från stationen till barndomshemmet, tyckte han att staden omkring honom inte alls såg ut som han hade väntat sig — inte som han mindes den från förr eller från bleka ångestdrömmar. Det var en helt vanlig liten stad, med ålderdomliga och hemtrevliga små hus bakom ridån av dalande flingor. Den rädsla han känt försvann. Han hade ju inget att vara rädd för. Vad som en gång hänt honom här, fanns ju inte mer, det var upphävt, försonat av det som livet skänkt honom efteråt.

Rädslan återkom inte ens då han satte fingret på dörrklockan och den välkända, skrällande ringningen genljöd inne i huset. Fröken Persson, faderns hushållerska, kom och öppnade, insvept i en av sina gamla pulsiga yllekofter.

— Han har inte långt kvar, viskade hon och blinkade med sina rödgråna ögon.

— Är han inte vid medvetande längre?

— Nej. Och doktorn tror inte han kommer till medvetande igen.

Då reste jag ju förgäves, tänkte Ove. Han hade först inte tänkt resa, när fröken Persson ringde. Det föreföll så meningslöst — han och fadern hade aldrig haft något att säga varandra i livet. Men så hade fröken Persson sagt att fadern enträget bett att han skulle komma, det var något han ville säga honom.

Ove hängde upp sin ytterrock, torkade av de immiga glasögonen. Kaminen i tamburen glödde. Så varmt har det aldrig förr varit härinne, tänkte han. Vid skulle pappa säga om han visste hur det slösades med koksen.

Fröken Persson lade märke till hans blick mot kaminen.

— Doktorn har sagt att vi måste ha så varmt som möjligt, sa hon urskuldande. Och kakelugnen däruppe värmer ju inte.

— Är någon av syskonen här? frågade Ove.

— Ja, både fru Tyra och herr Axel. Men de kom också för sent, han kände inte igen dem.

Fröken Persson snyftade uppgivet. Så var det i alla fall någon, som skulle komma att sörja fadern. Hon hade aldrig fått ett vänligt eller ens uppskattande ord av honom, och ändå grät hon. Men det kanske inte alls var sorg, bara skrämsel inför uppbrott och förändring.

Någon kom försiktigt tassande ner för trappan, och då Ove vände sig om, fick han se en liten späd gestalt i sköterskedräkt. Först trodde han det var en ung flicka, men då hon kom närmare, såg han ett gammalt och visset ansikte.

— Det är syster Evelina, muvlade fröken Persson.

Syster Evelina riktade ett par stora, mörka, tårskimrande ögon mot honom och sa milt förebrående: — Han har väntat så på ingenjörn. — Men samtidigt kom det en glimt av mycket vaken misstänksamhet i hennes blick.

Ove skulle just följa henne upp för trappan, då dörren till förmaket hastigt öppnades och Axel kom ut. Spetsen på hans cigarett glödde i den skumma tamburen.

— Tjänare, Ove! sa han högt med sin hesa röst. Hör du, vänta ett slag. Kom med mig in här!

— Men... sa syster Evelina.

— Dra åt helvete! fräste Axel.

Fröken Persson snyftade till och lyfte båda händerna i en bevekande åtbörd. Syster Evelina tassade upp för trappan igen. Axel grep tag om Oves arm och nästan släpade in honom i förmaket. Han stängde dörren noga och lyssnade ett tag i springan.

— Skönt, sa han. Vi tycks vara ostörda. Jag måste förklara situationen för dig. En cigarett?

Ove skakade på huvudet. Axel tände själv en cigarrett med sina darrande, nikotinfläckiga fingrar. Han hade blivit tjockare sen sist, hans ansikte var grått och pussigt. Det bruna håret var tunt i pannan och hängde ner rufsigt och långt i nacken. Hans rutiga kostym var solkig och opressad. Ove vände bort blicken lite, fast det kanske var onödigt — Axel hade nog för länge sen vant sig vid sitt förfall. De hade inte träffats på över ett år. Vid ett par tillfällen hade de haft häftiga uppträden, då Ove försökt få Axel att börja måla på allvar igen. Småningom hade Axel övergått till att tigga pengar brevledes.

— Vad var det du ville? frågade Ove.

Axel drog djupa halsbloss på sin cigarrett.

— Du behöver inte ha så brått med att gå ditupp, sa han. Pappa vaknar ändå inte mer. Och också om han skulle vakna igen — det är ju för sent att göra något nu. Du ska se att han har lurat oss på det mesta. Jag har suttit däruppe i två timmar nu och det var ta mig tusan nog. Det vete fan varför jag egentligen skrapade ihop mina sista slantar och for hit. Tyra sitter som fastlimmad däruppe. Hon och den där djävla missionären. De sitter där på var sin sida om sängen och vaktar pappa och varandra. Missionären, ja. Pappa har gått och blivit omvänd, förstår du. Han har blivit helig. Du ska se att han har testamenterat allting till några förbannade gulingar. Utom det han är tvungen att ge oss förstås. Tyra inbillar sig att hon ännu ska kunna rädda något i sista stunden. Utifall att pappa skulle vakna. Ta mig fan om hon inte har lyckats bli helig också under dagens lopp. De sitter där och läser psalmverser ihop, hon och missionären och sjuksystemen han skickat hit.

Ove gick fram till fönstret. Snöflingorna föll alltjämt lika tyst och tät.

— Jag tror inte ni behöver vara oroliga, sa han. Jag är säker på att pappa inte har testamenterat något nämnvärt åt annat håll.

— Ni! upprepade Axel hånfullt. Du bryr dig förstås inte om några pengar?

— Inte så mycket, sa Ove. Jag har ungefär vad jag behöver.

— Vad fan har du då kommit hit för?

— För att pappa ville tala med mig.

— För att han ville skälla ut dig en sista gång, menar du?

Har du också gått och blivit helig? Ja, du har ditt på det torra förstås. Det har Tyra med, för den delen. Men jag . . . — Han hejdade sig och rynkade pannan. — Varför menar du att vi inte behöver vara oroliga för pengarna?

— Därför att det var med tanke på oss som pappa sparade.

— Med tanke på oss! Varför i helvete har han aldrig gett oss något då? Varför har han låtit oss slita hund och aldrig gett oss ett rött öre?

— Från början hade han den principen, att vi måste reda oss själva. Att vi måste visa vad vi dög till alldeles på egen hand. Fast småningom blev sparandet till en fix idé hos honom, det är sant. Han kunde inte skilja sig från pengarna sen han väl satt i gång att spara. Men ursprungligen var det ändå med tanke på oss han gjorde det.

— Med tanke på oss! Av kärlek till oss kanske? Du vill väl ändå inte inbilla mig att han tyckte om oss, va?

— På sitt sätt gjorde han det nog, åtminstone när vi var barn. Han tänkte på vår framtid, det var hans form av kärlek. Han ville trygga vår framtid.

— Å, dra åt helvete! — Axel sög ett sista bloss på sin cigarrett och kastade den sen med ett litet snett, skadeglatt grin på golvet och trampade på den. Han trampade omkring, så det blev en stor, mörk fläck på de vitskurade golvtilljorna. — Vår framtid! Jag tycker mig se det! För vår framtids skull, av öm faderskärlek, lät han oss frysa och svälta som barn, va?

— Du överdriver, sa Ove. Vi varken frös eller svalt.

Axel kom fram och grep tag om hans kavajuppslag. Ove kände hans andedräkt svepa emot sig, den stank av sprit.

— Se mig i ögonen! flåsade Axel hest. Se mig i ögonen och säg om du en enda gång efter mammas död var riktigt mätt och riktigt varm i det här huset! Vi frös och svalt inte, säger du! Nej, men vi halvfrös och halvsvalt, det gjorde vi! Undernärda blev vi, för vår framtids skull! För att inte tala om allting annat! Titta på den där stolen, du! Den där trevliga, röda plyschstolen! Har du glömt, hur det kändes att lägga sig framstupa över den, va? Mat fick vi inte, men spö fick vi! Hans form av kärlek! Men du kanske gillar det, du? Du kanske gör likadant med dina ungar, va?

— Jag tar inte pappa i försvar, sa Ove. Jag förnekar inte att han gjort oss mycket ont. Jag ville bara göra klart för dig varför ni — varför vi inte behöver vara oroliga för att han gett sina pengar åt andra. Men nu ska jag gå upp . . .

Axel högg tag i honom en gång till.

— Är du verkligen säker på det där? sa han spänt.

— Jag har sällan varit så säker på något.

Långsamt gick Ove upp för trappan. Halvvägs upp hörde han mumlandet av böner och oregelbundna, väsande andedrag. En gång hade deras mor legat och dött därinne i samma rum. Han mindes hur de suttit kring sängen, Tyra, Axel och han, och förlamade känt hur ensamheten kom in i rummet. Försiktigt sköt han upp den halvöppna dörren. Syster Evelina reste sig genast ödmjukt från sin stol. Tyra lyfte sitt magra ansikte och såg på honom med smala, hårda ögon. Den gråhåriga mannen på andra sidan sängen slutade att mumla och steg upp. Han var stor och lös i kroppen och hans veckiga ansikte såg ut att ha blivit veckigt av många års ansträngt tillrättalagt minspel. Ove kände hans fuktiga, svampiga hand om sin och hörde honom viska några tröstens ord.

Syster Evelina hade skjutit fram en stol åt honom och han satte sig ner. Fadern såg så underligt liten och hoptorkad ut, hans ansikte var insjunket och gulaktigt och de tunga, blåviolettera ögonlocken nerfälda. Om inte bröstet hävt och sänkt sig och man hela tiden hört de väsande andedragen, kunde man trott att han redan var död.

Han mötte Tyras lurande, vaksamma blick. Hon höll en hopknycklad näsduk i handen och förde den emellanåt till sina torra ögon. Vad hennes mun såg suddig ut i konturerna, tänkte han — sen kom han på att hon varit och tvättat bort läppsminket men inte gjort det ordentligt.

Missionären viskade något till Ove om att fadern under det sista året funnit vägen till Gud. Det hade varit honom, missionären, förunnat att leda honom in på den vägen. Herrens vägar äro förunderliga, sa missionären och tittade på Ove med sina blekblå fiskögon. Ove kände misstänksamheten bakom den fromma masken — missionären skulle föredragit, om den yngste sonen lika uppenbart varit en förlorad son som den äldste . . .

Utanför fönstret föll och föll snöflingorna.

Missionären bad igen, Tyra sänkte sitt mässingblonda huvud och mumlade med.

Minuterna skred fram, uttänjda till evigheter. Ove slöt ögonen. Han försökte en bön djupt inom sig, långt borta från det som mumlades omkring honom. Kanske kunde den nå fram, om inte till Gud, så till honom, som höll på att dö. Det var så svårt att dö. Vad var det fadern hade velat säga honom? Hade han kanske verkligen fått ögonen öppnade? Hade han velat be sina barn förlåta honom? Men varför hade han då inte kallat på sina båda äldsta barn, de som blivit svärast mörkta? Kanske hade han vetat att de aldrig skulle tro honom . . .

Plötsligt sköts dörren upp och Axel kom in. Han gick fram

till sängen, men hans blick gled undan från den döendes ansikte. Han stod kvar en stund och tycktes göra några tecken åt Tyra. Hon skakade på huvudet, men efter ett tag reste hon sig plötsligt och följde honom ut ur rummet.

Lite senare kom Axel in igen och viskade åt Ove att Tyra ville tala med honom.

Tyra gick av och an nere i förmaket.

— Kan du ge mig en cigarrett, Ove? Axel hade inga kvar. — Hon svepte silverräven tätare kring halsen. Det lilla rävhuudet tittade tomt med sina ögon av glas under hennes vassa haka. — Axel sa att du trodde vi i alla fall skulle få pengarna, sa hon. Det ligger något i ditt resonemang, jag tror nästan du har rätt. Så ängslig som missionären ser ut, tror jag inte han har fått några löften i varje fall. Men herregud, om vi hade fått de pengarna tidigare! Den gången Patrik var tvungen att gå i konkurs! Som jag tiggde och bad pappa, men tro inte att det hjälpte. Nu är ju pengarna mindre värda också, snart blir det kanske inflation. Och Axel som alla åren drömt om att få ligga i Italien och måla. Nu går det ju inte för krigets skull. Och förresten är det för sent för Axel. Och Patrik och jag har så mycket skulder, att det knappast blir något över sen vi betalar dem. Du blir den ende, som får någon verklig glädje av arvet . . .

Ove var nära att säga: jag bryr mig inte om mitt arv, ni får dela det, Axel och du. Egentligen skulle det inte vara mer än rättvist — han hade fått så mycket av livet som de inte fått och de hade längtat efter dessa pengar i dagar och år. Men vad skulle det göra för skillnad för dem, om de fick lite mer eller mindre? Tyras pengar skulle uppslukas av Patriks dåliga affärer och Axels skulle gå åt till sprit . . .

— Vad tänker du på? hörde han Tyra säga. Du ser så konstigt ut. Man kunde faktiskt ta dig för en sörjande son.

Ove såg hastigt upp.

— Tyrker du inte alls synd om honom? sa han.

— Synd om honom? Det är väl det bästa för honom, att få dö. Han har ju inte gjort annat än förbittrat livet både för sig själv och andra.

— Just därför. Det måste vara svårt att gå ifrån ett liv som man använt så fel.

— Nå, det är väl i så fall redan överståndet. Han är ju inte vid medvetande längre.

— Vi vet ju inte, vad han känner nu. Och ännu mindre vad som väntar honom sen.

Tyra drog ihop ögonen. De glittrade metalliskt mellan de tuschade ögonfransarna.

— Tror du på ett liv efter detta? Har du också funnit vägen till Herren? sa hon och härmade missionären.

— Någoting kommer väl, sa Ove dröjande. Någoting måste komma. Men vad vet vi ju inte.

Tyra ryckte på axlarna. Hon var färdig med sin cigarrett och såg sig nervöst omkring.

— Några askkoppar har det visst aldrig funnits i det här huset?

Men hon gjorde inte som Axel utan släckte cigarretten i en blomkruka.

— Nej, nu är det nog bäst vi går upp igen, sa hon. Man kan aldrig veta . . .

De fick vänta i ännu många timmar. Det hade för länge sen blivit mörkt ute och gardinerna var fördragna. En gång kom Axel in och viskade: — Det snöar ännu lika förbannat. Ni ska se att vi blir insnöade här. — Han gav ifrån sig ett litet fnissande men lyckades kaschera det under en hostning. Sen försvann han ut igen.

Varje gång det ryckte i faderns tunga ögonlock, väntade Ove på att få se en blick glida fram. Men det kom aldrig någon.

En klocka slog sju någonstans. Nu hade hans barn lagt sig. de låg i sängen och pratade med sin mamma om att pappa rest till farfar som de aldrig sett. Det sysselsatte dem intensivt. De sökte föreställa sig den där underlige farfadern, som de aldrig ens fått höra något om. Ove hade berättat åtskilligt om sin barndom, men aldrig något om fadern. Det kom för honom, att hans tankar nog ändå ibland hade kretsat kring arvet. Han hade inte räknat med det, det skulle inte betytt en besvikelse om det uteblivit. Men han hade tänkt på det någon gång: att pengarna i alla fall skulle betyda en viss trygghet för hans barn. Och det låg något försonande i föreställningen att allt faderns samlande på det viset inte skulle varit helt förgäves. Men det var ju bara en illusion, tänkte han. Inte fanns det någon trygghet, som låg på banken. Det fanns ingen yttre trygghet över huvud taget, det märkte man ju nu, när hela världen tycktes lossna i sina fogar. Men en annan sorts trygghet fanns det: en som man bar inom sig, som gjorde en stark, som tog bort all fruktan. Och den kunde man försöka ge sina barn varje dag man levde tillsammans med dem. Om man levde med dem i nuet, aldrig glömde att nuet hörde evigheten till, att varje ögonblick var betydelsefullt. Fadern hade alltid levat i något som skulle komma, han hade gjort det till den grad att det blev en sjukdom, som kom hans blick att hårdna och förblindas för allting omkring honom. Först framtiden, hans egen och barnens — medan livet rann bort för dem alla — och sen missionärens himmelrike . . . Men i går natt, några timmar innan han somnade bort, hade han kanske haft sin första vakna stund — då han kallade på sonen och ville säga honom något . . .

Jag skulle vilja svara honom, tänkte Ove, att jag inte känner någon bitterhet längre, att det som varit inte betyder något längre. Och att jag tror att det innerst inne ändå var ett slags kärlek han kände för oss och att det som finns kvar av den känslan hos honom, det som ännu inte förkvävts, det kommer att hjälpa honom igenom det som nu väntar honom . . .

Eller var allt det där bara inbillningar? Inte bara att fadern insett hur fel han levat utan också att han någonsin varit fast vid sina barn? Var det inte möjligt att han aldrig varit annat än hård och sniken och djupt självisk? Kanske försökte man bara göra livet lätare, barmhärtigare för sig genom att dikta in något varmt och levande också hos de bottenfrusna — om inte förr, så i deras sista stund . . .

Och plötsligt kom rädslan över honom igen, hans barndoms isande, förlamande rädsla: det finns ingen Gud, det finns ingen himmel där mamma lever vidare, det finns inga goda människor . . . Han mindes faderns kalla ögon. Han mindes Axels sjuka hat och Tyras stelnade känslolöshet, han mindes att det var krig i världen.

Han slöt ögonen och försökte se sin hustru och sina barn för sig, sina rum, hela det liv han levat sen många år tillbaka. Men bilderna lät sig inte fångas, de suddades ut och skingrades som bilder ur en dröm.

Gud, tänkte han, bönföll han. Jag vill att Gud ska finnas, att varje människa innerst . . .

Han öppnade ögonen igen och såg sig vilset omkring i rummet. Tyra satt spändare än förut. Fröken Persson snyftade högt och förtvivlat. Missionären böjde sig lite fram med ett intensifierat uttryck av yrkesmässig godhet. De väsande ljuden hade upphört, den döendes andhämtning var matt och slocknande.

Nu är det för sent, tänkte Ove, nu är det slutgiltigt för sent. Nu kommer jag aldrig att få veta . . .

Då andedragen med ens blev borta, gav Tyra till ett litet skrik och satte handen för munnen. Ett ögonblick skymtade samma skrämelse i missionärens ansikte, innan han hann ordna sina drag och värdigt knäppa händerna . . .

Litteraturens . . .

(Forts. fr. sid. 10)

ning och de reglementsensliga polisongerna. Där hade vi marin-truppena. Vidare uppträdde han med en viss självsäkerhet och såg ut som om han var van att befalla. Du lade kanske märke till hur han höll huvudet och svängde med sin käpp. Ansiktet tillhörde en stadig, respektabel medelålders man — alltsammans fakta som kom mig att tro att han hade varit underofficer."

Sherlock Holmes fånglar läsaren främst som person. Han hör till litteraturens klassiska gestalter. Det är inte många, om ens någon, av de stora litterära figurerna, som är lika kända som han världen över. Den kortbente, tjocke John Bull och den gänglige, magre Sherlock Holmes har ofta fått tjänstgöra som illustrationer av det specifikt engelska. Edgar Allan Poes monsieur C. Auguste Dupin äger inte samma individualitet som sin engelske efterföljare. Han är det förkroppsligade analytiska geniet, en med osviktig precision arbetande mänsklig — eller omänsklig — tankeapparat.

I den tidigare nämnda *The murders in the Rue Morgue* uppträder han för första gången, och därmed införes detektiven som litterär typ i litteraturen. Han återkommer i två andra historier av Poe: *The purloined letter* och *The mystery of Marie Roget*. Dessa berättelsers "jag", som skildrar vännen-detektivens undersökningar, är prototypen för dr Watson hos Doyle, kapten Hastings hos Agatha Christie, mr Ricardo hos A. E. W. Mason och otaliga andra. Och liksom Paris polisprefekt vänder sig till Dupin, vänder sig Lestrade och Gregson vid Scotland Yard till Holmes.

Dupin-historierna saknar den ombonade trevnaden, den anglosachsiska trivsamheten, som i så hög grad är karaktäristisk för Baker Street-miljön. Deras andliga klimat är det kyliga förnuftets. Som alla stora detektiver — i litteraturen åtminstone — är Dupin en passionerad rökare. Han är vidare närsynt och brukar gröna glasögon samt klär sig ytterst excentriskt. Stundom lämnar han inte sitt rum på en månad eller mer och tar inte emot besökare. Men, som det riktigt anmärkts, sådana drag räcker inte till för att göra honom levande eller ens mänskligt intressant.

Ändå hör Poes detektivhistorier till de utan all tvekan förnämsta inom detektivlitteraturen. Inte bara så, att alla senare författare inom denna genre står i direkt eller indirekt tacksamhetsskuld till dem. De är mästerverk av skarp analys. De utgör själva nyckeln till all detektivteori. Och om någon skapare av mästerdetektiver skulle ha chans att göra sin knivighet praktiskt fruktbar, vore det Edgar Allan Poe. Conan Doyle konsulterades på sin tid — det var vid sekelskiftet då den engelska lustmördaren Jack the Ripper härjade — av Scotland Yard; och hans landsman Edgar Wallace inbjöds att samrbeta med den tyska polisen för att söka uppdaga den omkring 1930 så beryktade Düsseldorfmördaren. Ingen av dem skördade några större lagrar. Men Poe har verkligen löst en samtida mordaffär. Det är på denna *The mystery of Marie Roget* är byggd. Huvudpersonen hette i verkligheten Mary Cecilia Rogers, och händelsen — av Poe förlagd till Paris — utspelades i New York. Också de tidningsnotiser, som ingår i berättelsen, är med vederbörliga ändringar autentiska. Men den tidning, som publicerade en artikel av Poe om fallet, vågade inte trycka den slutsats, vartill han kommit. Först flera år senare visade det sig, att Poes lösning i sina huvuddrag var riktig.

En plats för sig i de litterära mästerdetektivernas skara intar G. K. Chestertons fader Brown, den lille katolske prästen. Han tål gott att jämföras med både Sherlock Holmes och monsieur Dupin, ehuru han är dem båda så olik som möjligt.

Sherlock Holmes är ett barn av sin tid, fylld av tillit till vetenskaplig metodik och praktiska insikter. Han tror på en lagbundenhet i skeendet; hans inställning är naturvetenskapsmannens: allt kan förklaras ur orsak och verkan. För fader Brown är denna vetenskapliga logik endast skenbart förnuftig; i grund och botten är den höjden av oförnuft. Enligt Chesterton finner man den vetenskapliga logiken i sin mest renodlade form på dårhuset; ty för Chesterton är dåren en människa, som "förlorat allt utom förståndet."

Fader Browns styrka är hans intuition, som sätter honom i stånd att avslöja de knepigast arrangerade brott. Han reder sig — för att citera Frans G. Bengtssons ord om honom — "utan förstoringsglas, utan tumavtryck, utan tidtabeller, utan planritningar och utan analyser av maginnehåll. Han vistas på ett plan där allt sådant är av sekundär betydelse, och sina lösningar åstadkommer han inte endast emedan han är klar i huvudet utan också, och kanske framför allt, emedan han såsom katolsk präst är väl hemmastadd bland människosjälens samtliga egenheter, även de mörkaste och mest fördolda."

Jämte Dupin och Sherlock Holmes kan fader Brown räknas till de — i ordets bästa mening — klassiska mästerdetektiverna i litteraturen.

Ess Ell.

Attraktionen till festen eller basaren

rekvireras bäst och billigast genom landets största och arrangörernas eget företag i branschen som förfogar över

DE FÖRNÄMSTA

ARTISTERNA I LANDET

Rekvirera vår artistkatalog!

FOLKPARKERNAS
ARTISTFÖRMEDLING

S:t Eriksgat. 86 - Tel. 23 45 55 - Stockholm

De Lungsjukas Riksförbund

Kocksgatan 15, Stockholm.

Tel. växel: 41 39 99 och 44 40 40.

Ombudsman Frithiofs bost. tel. 51 26 95.

Red. Gillbergs bost. tel. 27 05 94.

Kassör Hillers bost. tel. 49 60 96.

Konvalescentföreningar

Anslutna till De Lungsjukas Riksförbund

BLEKINGE LÄN: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Blekinge Län, Box 95, Karlskrona. Ordf. Helge Svensson, Jämjöslätt. Korresp. Gösta Hansson, Ingenjörsgatan 17, Karlskrona.

BORÅS: SÄLKO Södra Älvsborgs läns konvalescentförening, Postfack 216, Borås.

ESKILSTUNA: ELKÅ (Eskilstuna Lungkonvalescenter). Ordf. J. A. Åkerlund, Karlavägen 44, Eskilstuna. Tel. 348 36. Kassör Bertil Anderzon, Rosenfors, Skogstorp. Tel. 250 73. Föreningens postgiro 28 49 47.

ESLÖV: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Eslöv med omnejd, Box 107, Eslöv. Ordf. Thure Olsson, Eslöv.

FALUN: De Lungsjukas Konvalescentförening i Kopparbergs län, Box 21, Falun. Ordf. Knut B. Gren, Falun, sekr. Karl Jonsson, Rättvik, kassör Thord Anners, Falun.

GÄVLE: Gävle Konvalescentförening. Ordf. Bertil Söderström, 5:e Tvärg. 42, Gävle, sekr. Greta Olsson, Marielund 9, Gävle.

GÖTEBORG: Göteborgs Lungsjukas Centralförening, adr. Hertzia (tel. 11 96 02). Expeditionstid: 10—13 och 15—17, lörd. 10—14.

HALLANDS LÄN: Hallands Läns Förening för Lung-Tuberkuloskonvalescenter. Ordf. John Höög, Engelbrektsg. 7, Varberg. Tel. 1226. Korresp., kassör och ombudsman Torsten Peterson, Laholmsvägen 41, Halmstad, tel. 1504, postg. 27 43 44.

Sektioner: Södra Hallands sektion: Ordf. Per Carlsson, Hemgårdsvägen 3, Halmstad.

Mellersta Hallands sektion: Ordf. Holger Nord, Box 63, Falkenberg.

Varberg m. omnejd: Ordf. John Höög (se ovan).

Norra Hallands Sektion: Ordf. Nils Kristensson, Kullavik.

HÄLSINGBORG: De Lungsjukas Konvalescentförening, Trädgårdsgat. 19, Hälsingborg.

HÄRNÖSAND: Ängermanlands Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. Yngve Mattsson, Skeppsbron 1, tel. 2337. Kassör Gerhard Andersson, Bollgränd 2, tel. 2235. Postgiro 26 29 24.

HÖGANÄS: De Lungsjukas Konvalescentförening, Höganäs. Ordf. Nils Axén, Kullagatan 20. Sekr. Robert Dahlström, Strandgatan 31 B, Höganäs.

JÖNKÖPINGS LÄN: Jönköpings läns lungsjukas Centralorganisation. Ordf. Gustav Larsson. Kassör Josef Svensson. Sekr. Hugo Staaf.

Sektioner: Jönköping: Jönköpingsortens Konvalescentfören. för TBC-sjuka. Ordf. Hugo Staaf, Stadsgården 3. Kassör: Josef Svensson, Gröna gatan 22 B. Tel. 37 66. Postgiro 27 78 70.

Värnamo: Värnamoortens Konvalescentförening för tbc-sjuka. Ordf.: Erik Carlsson, Box 58, Bor.

KALIX: Kalixbygdens Konvalescentfören. Ordf. och korresp. Karl Jönsson, Box 289, Kalix.

KALMAR LÄN: Kalmar läns Centralorganisation. Ordf. och korresp.: Carl Hellström, Ståthållaregat. 13, Kalmar. Kassör: Ivar Axelsson, Sanatoriet, Mällilla Kyrkby.

Sektioner: Kalmar Konvalescentförening. Ordf. Carl Hellström.

Nybro: Nybro Konvalescentförening för lungsjuka. Ordf. och korresp. Arne Williamsson, Grönvägen 38, Nybro; kassör Otto Joabsson, Algat. 13, Nybro. Västervik: Västerviks Konvalescentförening för tbc-sjuka. Ordf. Harry Druid, kassör och sekr. Ingvald Axelsson, Ö. Kyrkogatan 49, Västervik.

KARLSKOGA: Konvalescentföreningen för lungsjuka inom Karlskoga med omnejd. Ordf. Bertil Krona, Riksbyggen nr 2, Aggerud, Karlskoga.

KIRUNA: Kiruna Konvalescentförening. Ordf.: Slöjdlärare Alfred Lundström, Matojärvigat. 18, Kiruna. Kassör: Torsten Vikström, Steinholtsgat. 16, Kiruna.

KRAMFORS: Kramfors Konvalescentförening (förening för lungsjuka i Kramfors med omnejd). Ordf. Olle Lindström, FRÄNÖ. Sekr. Gerhard Olsson, Box 40, ÖSTBYDAL.

KRISTIANSTADS LÄN: De Lungsjukas Förening i Kristianstads Län. Ordf. Martin Persson, Box 932, Hässleholm. Sekr. Elisab. Borg, Osby. Föreningsmöten hållas i april och aug. månader.

KRONOBERGS LÄN: Kronobergs läns Konvalescentförening. Ordf. Gustav Björkander, Sanatoriet, Lugnet, tel. Växjö 2188, kassör Ingvar Hansson, Hessle, Lessebo, sekr. Stig Carlsson, Möcklehult, Lenhovda. Postgiro 285782.

LANDSKRONA: Understödsföreningen för lung-tbc-sjuka i Landskrona stad. Expedition Fiskaregränden 31. Postfack 113. Exp.-tid. änd. och torsd. 19—20.

LULEÅ: Luleå Konvalescentförening ("Konscento"). Ordf. Göte Landström, Södra Strandgatan 27—29, Luleå. Tel. 2361. Lokal: ABF. Föreningsmöten hållas 1:sta söndagen i varje månad.

LUND: Konvalescentföreningen för TBC-lungsjuka i Lunds stad. Ordf. Folke Thörnberg. Exp. L:a Fiskaregat. 4 (tel. 4990). Expeditionstid: 12—14. Föreningsmöten hållas första tisdagen i varje månad kl. 6 å Wieselgrens minne.

LYCKSELE: Konvalescentföreningen Bången. Ordf. Arne Johansson, Vägsele.

MALMBERGET: Malmbergets Konvalescentförening (Malkova). Ordf. Sixten Andersson, Österlånggatan 50. Möten hållas andra fredagen i varje månad. Lokal. Lokets hus C-sal.

MALMÖ: Understödsförening för Lung-tbc-sjuka i Malmö stad. Almbäcksgatan 2 B, Malmö.

MALMÖHUS LÄN: Malmöhus Läns Lungsjukas Centralorganisation, Kamrergat 3, Malmö.

MEDELPAD: Medelpads Lungsjukas Konvalescentförening. Skolhusallén 23, Sundsvall. Ordf. Bengt Wedin, sekr. Nils Thelin. Exp. hålles öppen onsd. och lörd. 12—14. Tel. 569 15. Möten hållas tredje torsdagen varje månad kl. 4 e.m. utom under juni, juli och augusti.

NORRBOTTENS LÄN: Norrbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Widar Östling, Bergnåset, Luleå. Tel. 4308.

NORRFJÄRDEN: Norrfjärdens Lungsjukas Förening. Ordf. Rudolf Persson, Sjulsmark, kassör Gustaf Öhman, Norrfjärden.

PITEÅ: De Lungsjukas Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Gerhard Karlsson, Box 723, Piteå. Tel. 1730.

RÅNEÅ: Råneåbygdens Konvalescentförening. Ordf. och korresp. Josef Sjöberg, S:a Orrbyn, Niemisel. Tel. 13.

SANDVIKEN: Sandvikens Lungsjukas Konvalescentförening. (Geografiskt område Sandvikens stad.) Ordf. Helge Eriksson, Seegatan 7 b. h., Sandviken.

SKARABORGS LÄN: Skaraborgs läns Konvalescentförening. Ordf. Lennart Åberg, Postfack 16, Skövde.

SKELLEFTEÅ: Norra Västerbottens Konvalescentförening. Ordf. Bertil Eriksson, Varvsgat. 5, Skellefteå.

STOCKHOLM: Föreningen för lungsjuka i Stockholm (FLIS). Bondegatan 58, Stockholm. Ordf. Hugo Karlquist, kassör Per Johansson. Expedition Bondegatan 58 hålles öppen vardagar 9—16, lördagar 9—13, torsdagar även 19—21. Tel. 40 65 71. Postgiro 15 99 30. Föreningsmöten i HSB-salen, Fleminggat. 41, andra torsdagen varje månad kl. 19.30.

STOCKHOLMS LÄN: Stockholms Läns Lungsjukas Konvalescentförening. Postbox 42, Sundbyberg. Postgiro 28 89 42. Ordf. Bertil Forsström, Vegagatan 33 Sundbyberg. Tel. 28 36 21.

Sektioner: Sundbyberg, Solna o. Spånga: Lenn. Malmqvist, Järvagatan 17, Hagalund. Sigtunaorten o. Knivsta: Rickard Pettersson, Löfstaholm, Knivsta. Huddinge: Hedley Norell, Snäckväg. 8 Stuvsta. Tel. 57 18 59.

SÖDERHAMN: Söderhamns Konvalescentförening. Ordf. Karl Berglund, Åsbäcksgatan 12, Söderhamn.

UMEÅ: Konvalescentföreningen Lövså Umeå. Ordf. Harald Holm, Box 1836, Holmsund.

UPSALA LÄN: Upsala läns konvalescentförening. Ordf. Sven Lindberg, Svartehamn 27, Skutskär. Tel. Harnäs 165. Kassör Frkn Ulla Carlsson, Skolgatan 63 B, Upsala. Tel. 341 07.

Sektioner: Skutskär m. o.: Ordf. Sver. Lindberg, Skutskär; Tierp m. o.: Ordf. Petrus Eriksson, Box 201, Tierp, tel. 137; Söderfors m. o.: Ordf. Folke Axelsson, Östermalm, Söderfors; Enköping m. o.: Ordf. frkn Märta Eriksson, Enköpingsnäs, Enköping; Örbyhus m. o.: Ordf. Arne Carlsson, Box 2137, Tierp; Uppsala m. o.: Ordf. Gunnar Andersson, Skolg. 8, Uppsala. tel. 355 07.

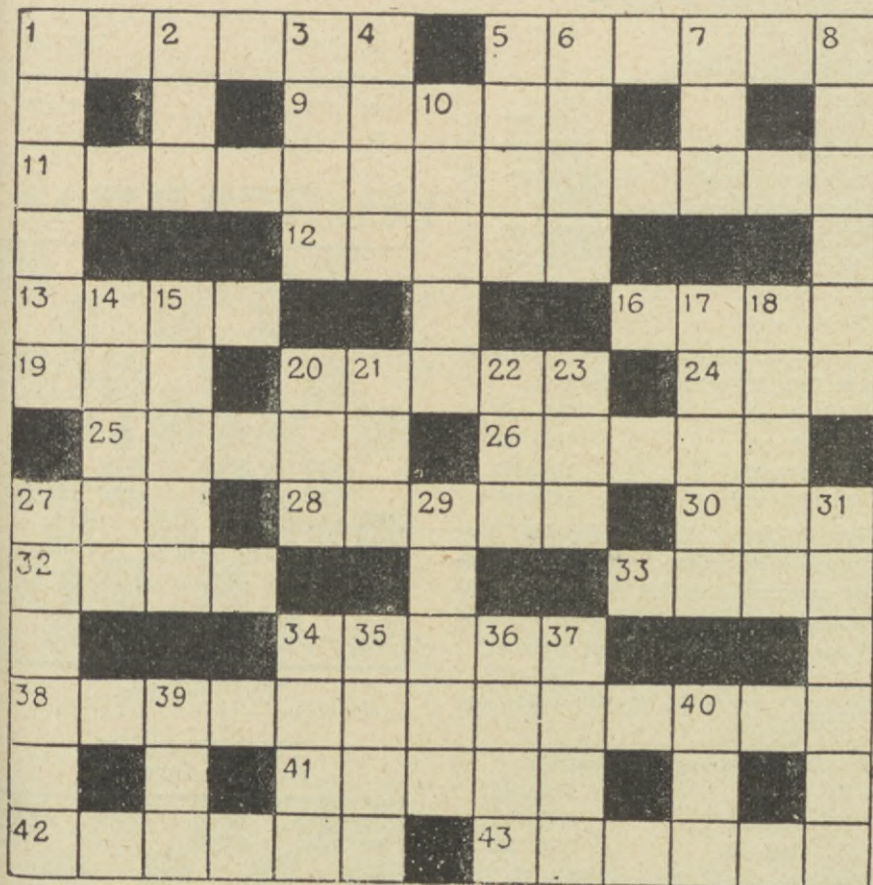
VÄNERSBORG: Norra Älvsborgs Konvalescentförening. Ordf. Thor Tibblin Nygatan 13, Vänersborg.

VÄSTERBOTTENS LÄN: Västerbottens Lungsjukas Centralförening. Ordf. Harald Holm, Box 1836, Holmsund.

VÄSTERNORRLANDS LÄN: Västernorrlands Lungsjukas Centralförening. T. f. ordf. Yngve Mattsson, Skeppsbron 1, Harnösand, t. f. sekr. Nils Thelin, Fagerdalsgatan 3, Sundsvall.

VÄSTMANLANDS LÄN: Föreningen för lungsjuka i Västmanland (F. L. I. V.).

KORSORD Nr 3

VÅGRÅTA ORD.

1. Metall så spröd, till färgen röd. (6)
5. Ur. (6)
9. Kvinna i nionde månaden. (5)
11. "I Värmlands och Västmanlands skogar i hyttor och skvaltor och logar de malde sin malm och sin mat." (13)
(Karl-Erik Forsslund)
12. Sade man till en viss tullinspektör i Sandhamn. (5)
13. Kan Lorelei inte undgå att se. (4)
16. Plats för bak i farmors gemak. (4)
19. Gör koloratursångerska. (3)

20. Don Juans icke ovanliga upplevelse. (5)
24. Heter mången karl i Staterna. (3)
25. Och så var det börsern, som var så stilla, att man kunde höra papperen —. (5)
26. En form av huvudbry. (5)
27. Med dam en herrsak. (3)
28. "De gamles ättekullar han hälsar på sin färd, och stolt han speglar lärosal och Vasaborg och katedral vid tallbekrönta höjden . . ." (5)
(C. R. Nyblom)

30. Kanske över örönen. (3)
32. För — svin är jorden alltid frusen. (4)
33. Hett begär. (4)
34. Där var Bombi Bitt på cirkus. (5)
38. En feg stackare, det är vad jag är . . . (13)
41. Rör i vårt inre. (5)
42. Är kinesen en son av. (6)
43. Flinta, stål och fnöske. (6)

LODRÅTA ORD.

1. Finsk stad. (6)
2. Purken. (3)
3. Vad väljare har att göra. (4)
4. Känd Wilhelm, som kanske aldrig har existerat. (4)
5. Kan lika gärna vara svenska som ryska. (4)
6. Andens gömställe. (4)
7. Glunten och Magistern. (3)
8. Puff. (6)
10. En av Orientens intressantaste städer. (5)
14. Slarviga människor göra så. (5)
15. "Jag tycker rätt mycket om präster och allra mest om dem som hava gott hull, emedan sådana synas mig bäst kvalificerade att åskådliggöra fundamentalsatsen: ordet vart kött." (5)
(H. B. Palmær)
17. Hur ligger man i hö? (5)
18. Inte gott att leva i. (5)
20. Väsen i folktron. (3)
21. En gammal hederlig äventyrsförfattare var Karl —. (3)
22. Ett stycke helvetisk natur. (3)
23. Far! (3)
27. "Evig" företeelse på vår jord. (6)
29. Torde kunna kallas ett lyxband. (5)
31. En som sitter till doms. (6)
34. Rest. Eller inte rest. (4)
35. Rysk bild, tysk kamera. (4)
36. Negerande. (4)
37. Är ekonomin för många just nu. (4)
39. Kommer fram när man spritar. (3)
40. Det sista. (3)

LÖSNINGAR

till korsord nr 3 skall vara red. tillhanda före den 15 april. Två pris, om resp. 10:— och 5:— kr. utdelas.

På förekommen anledning påpekas att varje tävlingskuvert får innehålla endast en lösning liksom att varje tävlingsdeltagare givetvis icke äger rätt att insända mer än ett tävlingskuvert.

OBS! Tävlingskuvert måste ovillkorligen vara märkt "Korsord nr 3"! Lösningar som insänts utan att detta villkor uppfyllts riskera att ej få vara med i tävlingen.

Ordf. Gunnar Pettersson, Vasagatan 41 A. Västerås, tel. 332 41.
Sektionen i Köping: Ordf. Alvar Rosen, Viktoriatagat. 6 B, tel. 891. Postgiro 28 14 60.

ÖREBRO LÄN: Örebro Läns Patientförening. Postfack 9292, Örebro. Ordf. Alfred Lindahl.

ÖRNSKÖLDSVIK: Norra Ångermanlands Konvalescentförening (förening för lungsjuka i Örnsköldsvik med om-

nejd). Ordf. Kjell Berglund, Box 59, Högländssjön. Tel. Ö-vik 24 13. Sekr. Nils Vestman, Sundåsen, tel. Ö-vik 5089.
ÖSTERGÖTLANDS LÄN: De Lungsjukas Förening i Östergötland, Box 101, Linköping, tel. 4440. Ordf. Thure Nilsson, sek. Fritz Emelson.

ÖSTERSUND: Jämtlands Läns Konvalescentförening. Ordf. Bror-Evert Norman, Regementsgatan 61, Östersund; kassör Gunnar Lögdberg, Gröngatan 38, Östersund.

Schackspalten

Red. av E. Lundin.

ETT LIVLIGT KOMBINATIONSPARTI.

I Wasa Schackklubbs nyligen avslutade mästerskapsturnering, där E. Lundin hemförde första pris, med Bertil Sundberg, J. Collett närmast, spelades efterföljande ovanligt livliga kombinationsparti.

DAMBONDESPEL.

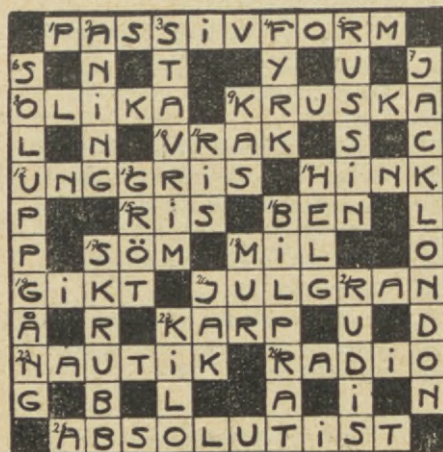
E. Lundin	J. Collett
1. Sg1—f3	d7—d5
2. g2—g3	c7—c6
3. Lf1—g2	Sg8—f6
4. 0—0	h7—h6
5. b2—b3	Lc8—f5
6. Lc1—b2	Sb8—d7

Bättre vore 6.—e6, jämte Le7 och 0—0. Textdraget möjliggör vits nionde drag, vilket dock var lätt att förbise.

7. d2—d3	e7—e6
8. Sb1—d2	Lf8—c5

Här står löparen dåligt som det snart visar sig. Men det är redan svårt för svart att finna en god utvecklingsplan.

LÖSNING TILL KORSORDET I NR 1.

Det förefaller som om korsordet i nr 1 skulle varit osedvanligt svårt, ty antalet lösningar var betydligt mindre än vanligt. Kvaliteten var i stället så mycket högre i det att endast 11 % av hela antalet voro felaktiga. Om vi då avslöja att de felaktiga lösningarna voro flera än 20 men färre än 25 kan den matematiskt begåvade läsaren räkna ut (ungefär) huru många lösningarna voro inalles.

Vid dragningen gynnades följande lösare av lyckan: 1:a pris till Karl Horn, Artemisgatan 19 A, Hjorthagen, kr. 10:— och 2:dra pris till Elof Hjälms, Ektorpsvägen 21, Ektorp, kr. 5:—. Priserna sändas pr post.

9. e2—e4! d5×e4
10. d3×e4 Lf5—g4
Om svart slår på e4, så återvinner vit bonden g7 med starkt spel.

11. e4—e5	Sf6—d5
12. Sd2—e4	Lc5—e7
13. c2—c4	Sd5—b6
14. a2—a4	0—0

På 14.—a5 följer 15. Sd6†, L×d6. 16. D×d6, De7. 17. Dc7 med hotet La3.

15. a4—a5	Sb6—c8
16. a5—a6	b7—b6
17. h2—h3	Lg4×f3
18. Dd1×f3	Le7—b4

Förr att frigöra fältet e7 för dam eller springare. Vits pjäser ha en mycket hotande postering och det följande kombinationsspelet ligger så att säga i luften. I själva verket är svart totalt förlorad.

19. Ta1—d1	Dd8—c7
------------	--------

Efter 19.—, De7 vore 20. Sf6† avgörande.

19. Td1×d7

En viktig försvarspjäsanvändning!

19. — —	Dc7×d7
---------	--------

20. Tf1—d1	Dd7—e7
------------	--------

21. Se4—f6†!	Kg8—h8
--------------	--------

Eller 21.—g×f6. 22. e×f6 Dc5. 23. Td5!

22. Td1—d7.

Även 22. De4 lder till vinst: g×f6. 23. e×f6, Dc5. 24. Td5!, e×d5. 25. Df4, Kh7.

26. Lc1 o. s. v.

22. — —	De7—c5
---------	--------

23. Sf6—e4	Dc5—a5
------------	--------

24. Se4—g5!	Sc8—e7
-------------	--------

Inte heller nu kunde springaren slås

24. —h×g5. 25. Dh5†—Kg8. 26. Le4, g6.

27. L×g6 o. s. v.

25. Sg5×f7†	Tf8×f7
-------------	--------

Tvunget, ty på Kg 8 avgör 26. S×h6†, g×h6. 27. Dg4†, Kh8. 28. D×e6.

26. Df3×f7	Da5—a2
------------	--------

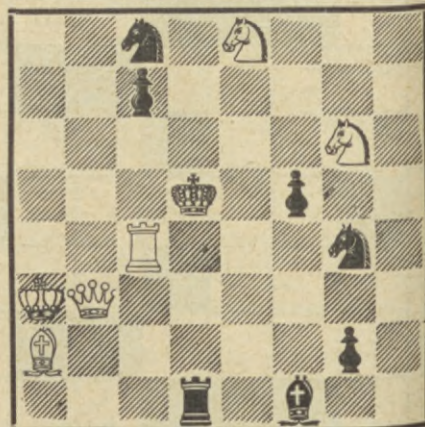
27. Lb2—d4	Se7—f5
------------	--------

28. Lg2—e4	Ta8—g8
29. Df7—g6!	c6—c5
30. Ld4—e3	Da2—a1†
31. Kg1—h2	Da1—f1
31. —, D×e5 hade strandat på	
32. L×h6 (D×e4. 33. L×g7†).	
32. Td7—f7	Lb4—c3

Det fanns som lätt synes inget försvar.

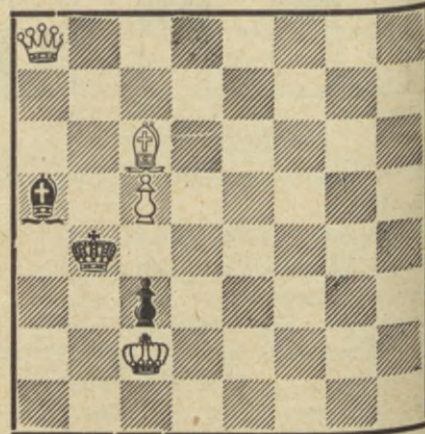
33. Tf7×f5	e6×f5
34. Le4×f5	Uppgivet

PROBLEM N:r 122. Av P. F. Blake.

Matt i två drag.

PROBLEM N:r 123. Av G. E. Carpenter.

Matt i två drag.

Lösning. Problem nr 121: 1. Da 3, Kd5.
2. Db4.

100 intyg

vidimerade av
Notarius Publicus

bekräfta

att även svära mjällbildningar

läkas med **SEBUSAN** på 8 dagar

Detsamma gäller huvudhåda och fett hår samt håravfall om håravfallet försakats av mjäll. Fråga i Eder affär. Där veta de att Sebusan svavel-tinktur hjälper (kr. 3:16 o. 5:69 pr fl. inkl. skatt). — Kvisslor försvinna ofta på en enda natt med Sebusan svavelcreme (kr. 2:11 pr tub). Hos apotek, färg-handlare samt övriga affärer i branschen. SEBUSAN-FABRIKEN, Stockholm Ö.

BORÅS

Hjelms Bil AB.

GÄVLE

Ståtlig utsikt

över staden från

KONSUMTERRASSEN

konditoriservering kl. 11—22

Gott och billigt äter Ni på

KONSUM-KONDIS

— lunchservering kl. 11—15

KONSUM ALFA

KONSUMHUSET.

**J. HEDMANS
LITOGRAFISKA TRYCKERI**

Efr. LISA KRUSE

Spec.: Reklam-, Emballagestryck m. m.
Box 690 A — GÄVLE 1 — Tel. 2892

GEFLE METALLGJUTERI

Sven G. Dahlqvist

Femte Tvärgat. 1 — Gävle — Tel. 4499

Utför metallgjutgods i alla rödgodsle-
ringar i styckevikter upp till 600 kg.

Lagerbussningar alltid i lager.

BEGÄR OFFERT.

NYBYGGNADER, OMBYGGNADER

och husbyggnadsreparationer

utföras förmånligt

PRAKTISKA BYGGNADS AB

Drottninggat. 56 - Tel. 2968, 3969

Infordra kostnadsförslag

GÖTEBORG

Birger Eriksson - JUVELERARE

Engelbrektsгат. 39 B (hörn av Arkivg.)
Telefon 16 25 05

**FÖRLOVNINGSRINGAR och VIGSEL-
RINGAR — NYSILVER.**

Nya arbeten samt reparationer utföras
fort och till billigaste priser.

BETALD ANNONSPLOTS

— Gamle vän! Hedersprick! Du har gjort mig en så stor tjänst, så jag kan aldrig betala igen den.

— Du kan väl åtminstone försöka.

*

Den gamle drängen.

Gamla bystämmoprotokoll har många intressanta detaljer att berätta om forna tiders fattigvård. I en protokollsbok, daterad 1845 och hemmahörande i Älvkarleby, förekommer enligt dagspressen en gammal dräng ideligen. Han beredde tydligen byamännen mycket bekymmer. Det ansågs, att han tärde för hårt på bykassan, varför det beslöts att han skulle överlämnas till socknens allmänna fattigvård. Byamännen utrustade honom sålunda enligt protokollet: "J. P. Lindholm skänkte honom en gammal tröja, Jan Perssons hustru ett par byxor och en väst, och Per Jönsson lovade honom en skjorta". Drängen fick emellertid inte så stor glädje av gåvorna, ty han dog samma år, därmed beredande byamännen nya bekymmer. Jordfästningen klarades dock billigt, ty "Erland Lundgren och Per Jonsson lovade att göra kistan för 3 riksdaler riksgäld". Dessa små utdrag ur en gammal protokollsbok visar i någon mån vilka bekymmer man kunde ha på landsbygden för 100 år sedan. Nu har statliga och kommunala myndigheter övertagit det mesta av det gamla byalagets befogenheter.

*

Major X—n besökte för en tid sedan en av onsdagskonserterna på Borgen i Stockholm. Han kom litet sent, och orkestern hade just börjat spela Griegs "Jeg elsker dig", när han slog sig ner på en av ytterplatserna i en bänkrad, bredvid en ung rekryt. Då numret var slutspelat böjde sig majoren mot sin granne och frågade:

— Kan ni säga mig vad det där stycket heter? — Vilket kom denne att till de krigsittandes stora förvåning rusa upp i enskild ställning och utropa:

— Jag älskar dig, major!

GÖTEBORG

Köp Eder elektriska armatur
hos

Elektricitet

Rosenlundsplatsen 4 - Tel. 11 37 74
Filiäl: Redbergsplatsen 6 - Tel. 11 37 75

HUDIKSVALL

**MANFAKTUR- & GARNAFFÄR
DAM- & HERREKIPERING**

RESEFFEKTER

Alltid väl sorterat lager av senaste nyheterna i branschen.

Hudiksvalls Manufaktur Aktiebolag

KIRUNA

Alltid färska **BAKVERK**
CONDITORI BRÄNDA TOMTEN
(PAUL LAVÉN)

— Tel. 109 —

TARTOR — EFTERRÄTTER

KRYLBO med omnejd

KONSUM

ger ekonomisk frihet tack vare kontant handel. Goda varor till låga priser. Rättvis fördelning av överskottet till medlemmarna. Medbestämmanderätt i företagens angelägenheter enligt principen: en medlem — en röst, **KONSUM**, Fors Tel. 30048

LJUSDAL med mnejd

Edeforsens Kraftaktiebolag

Tel. 1182

Tel. 1182

Förstklassigt lager av: Elektrisk armatur, elektriska kokapparater och strykjärn, elektriska kylskåp

Billiga priser!

Gör förfrågningar!

LULEÅ med omnejd

BRUNNSBORRNINGAR

utföres av

Borrförman H. BJURSTEN

Box 524 - Luleå - Tel. 3191

NORRKÖPING

Doktor R. FRÖLINDER

SKEPPARGATAN 56

Mottagning:

Månd. o. fred. 10—12 f. m., tisd. o.

torsd. 3—5 o. m., lördagar 1/2 e. m.

Övriga tider enligt överenskommelse

per telefon 285 00.

Rederiaktiebolaget

IRIS STOCKHOLM

Telegr. "Clasabra"

Tel. 11 71 00, 10 49 45

S/S "Rigel"	6450 d.w.
S/S "Lestris"	4300 "
S/S "Polaris"	3775 "
S/S "Jupiter"	3200 "
S/S "Sirius"	3100 "
S/S "Orion"	3000 "
S/S "Atair"	2990 "

En päls

kan Ni köpa redan nu!

Skriv eller ring till

SUNDELINS

DOMSJÖVERKEN

Tel. Örnsköldsvik 5202, 5252

<p>SKELLEFTEÅ med omnejd</p>	<p>SUNDSVALL med omnejd</p>	<p>ÖRNSKÖLD SVIK med omnejd</p>
<p>ERNST WAHLBERGS SKO AFFÄR SKODON till bästa priser</p>	<p>Järnkonstruktioner och Smiden för hus och fabriksbyggnader. Andersson & Nilssons Smidesverkstad Telefoner 4757, 4767 — SUNDSVALL</p>	<p>Ring så AVHÄMTA vi lump, skrot, stickylle, metal- ler, tomglas m. m. 1096 JOHANSSONS SKROT AFFÄR Bostad ankn. Vid Träsliperiet</p>
<p>BETALD ANNONSPLOTS</p>	<p>NORRLANDS TRAVSÄLLSKAP avhåller å Bergsakers Travbana Sunds- vall, travtävlingar c:a 30 söndagar under Mars—Oktober 1946. Totalisator, Restauranter, Högtalarmusik. Tel.: Kontoret 4270. — Banmäst. 5330.</p>	<p>J. OLSSONS SKOFABRIK JÄRVED — Telefon 400 28 Försäljer i parti: SKODON, HANDSKAR och SOCKOR av egna tillverkningar.</p>
<p>SORSELE</p>	<p>SÖDERHAMN</p>	<p>ÖSTERSUND</p>
<p>Konsumtions- föreningen SORSELE TEL. 9</p>	<p>Efterfråga alltid Rydéns BÄSTA BRÖD Brödet med den verkliga rågmaken.</p>	<p>IVARSSONS Auto- El. Verkstad Prästgatan 44 — Telefon 1234 Specialaffär för allt elektriskt och för motorfordon LADDNINGSTATION</p>
<p>Rob. Lidéns Järnhandel Sorsele — Tel. 134 och 34</p>	<p>UMEÅ med omnejd</p>	<p>Byggmästare JOHAN ERIKSSON ÖSTERSUND Bergsgatan 45 — Telefon 2563 Utför nybyggnader och reparationer INFORDRA OFFERT</p>
<p>TEKNISKA AFFÄREN BÄVERN Sorsele — Tel. 93 Färger, Tapeter, Sjukvårds- och Tekniska artiklar. — Barnvågar uthyras. —</p>	<p>LAPPGUBBENS LINIMENT En god hjälp mot värk. Lagligen skyddat. 2:75 per flaska, 2 flaskor portofritt. TEKNISKA FABRIKEN J A H O U M E Å Tel. 2354</p>	
<p>BETALD ANNONSPLOTS</p>		